

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby

Komiks: Český Underground

Bakalářská práce

Autor: Kateřina Fuksová
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Grafická tvorba - multimédia
Vedoucí práce: doc. Jaroslava Severová, ak. mal.
Oponent: Mgr. art. Pavel Trnka, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor: Kateřina Fuksová
Studium: P15P0207
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Grafická tvorba - multimédia
Název bakalářské práce: **Komiks: Český Underground**
Název bakalářské práce AJ: Comics: Czech Underground

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Teoretická část se bude zabývat stručnou historií komiksu českého i amerického formátu, podstatná část pak bude věnována současným formám a obsahu. Dále se práce bude věnovat jednotlivým autorům, s důrazem na českou scénu. V praktické části bude vytvořen autorský komiks zachycující příběh ze života Ivana Martina Jirouse, vůdčí osobnosti českého undergroundu, známého pod pseudonymem Magor.

ŠVEHLA, Marek. Magor a jeho doba: život Ivana M. Jirouse. Praha: Torst, 2017. ISBN 978-80-7215-555-2. DIESING, Helena. Český komiks 01. poloviny 20. století. Praha: Verzone, 2011. ISBN 978-80-904546-8-2. PROKŮPEK, Tomáš. Dějiny československého komiksu 20. století. Redaktor Pavel KOŘÍNEK. Praha: Akropolis, 2014. ISBN 978-80-7470-061-3. MAZUR, Dan a Alexander DANNER. Komiks: od roku 1968 do současnosti. Přeložil Richard PODANÝ. Praha: Knižní klub, 2015. Universum (Knižní klub). ISBN 978-80-242-4856-1. ERBEN, Karel Jaromír, DELAROCK, Jorik JAKUBISKO a Kateřina ŠTURSOVÁ. Komiksová Kytice. Ilustroval Tomáš MOTAL, ilustroval Marco TURINI, ilustroval Vladimír STREJČEK, ilustroval Jan GRUML, ilustroval Marek RUBEC, ilustroval Petr HOLMAN, ilustroval Dominik MIKLUŠÁK, ilustroval LONGIY, ilustroval Vojtěch VELICKÝ, ilustroval Karel CETTL, ilustroval Kateřina "Ktaiwanita" BAŽANTOVÁ. Praha: Transmedialist, 2016. Český Grimm. ISBN 978-80-906578-0-9 GRAVETT, Paul. Graphic novels: everything you need to know. New York: Collins Design, 2005. ISBN 0-06-082425-5. MATEU-MESTRE, Marcos. Framed ink: drawing and composition for visual storytellers. Culver City, CA: Design Studio Press, 2010. ISBN 1933492953.

Garantující pracoviště: Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby,
Pedagogická fakulta
Vedoucí práce: doc. Jaroslava Severová, ak. mal.
Oponent: Mgr. et MgA. Pavel Trnka, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce: 9.2.2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucí práce doc. Jaroslavy Severové, ak. mal., samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury a internetových zdrojů.

Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování závěrečných prací. Prohlašuji, že tištěná podoba závěrečné práce a elektronická podoba závěrečné práce zveřejněná v aplikaci Závěrečné práce v Univerzitním informačním systému je identická.

V

dne

Podpis

Poděkování

Zde bych ráda poděkovala doc. Jaroslavě Severové, ak. mal. za vedení práce a podnětné rady. Také děkuji příteli Alexanderovi za podporu při kreslení komiksu.

Anotace

FUKSOVÁ, Kateřina. *Komiks - Český Underground*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2019. 79 s. Bakalářská práce.

Teoretická část se bude zabývat stručnou historií komiksu českého i amerického formátu, podstatná část pak bude věnována současným formám a obsahu. Dále se práce bude věnovat jednotlivým autorům, s důrazem na českou scénu.

V praktické části bude vytvořen autorský komiks zachycující příběh ze života Ivana Martina Jirouse, vůdčí osobností českého undergroundu, známého pod pseudonymem „Magor”.

Klíčová slova: komiks, historie, současnost, principy kresby, Ivan Martin Jirous

Annotation

FUKSOVÁ, Kateřina. *Comics - Czech Underground*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2019. 79 pp. Bachelor Degree Thesis.

The theoretical part will deal with a brief history of Czech and American comics, and a substantial part will be devoted to contemporary forms and content. Furthermore, the work will be devoted to individual authors, with an emphasis on the Czech scene.

In the practical part, there will be created an author's comic depicting a story from the life of Ivan Martin Jirous, the leading figure of the Czech underground, known under the pseudonym „Mad Man”.

Keywords: history of comic, comic today, principles of drawing, Ivan Martin Jirous

Obsah

Úvod	9
1 Teoretická část	10
1.1 Co je to komiks	11
1.2 Charakteristické znaky	14
1.2.1 Linka	14
1.2.2 Panel	15
1.2.3 Bublina	15
1.2.4 Barva	17
1.3 Otcové komiksu	18
1.4 Komiks v Čechách	20
1.4.1 Kája Saudek	21
1.4.2 Josef Lada.....	27
1.4.3 Ondřej Sekora a Ferda Mravenec.....	28
1.4.4 Jaromír 99.....	30
1.4.5 Vladimír 518	32
1.5 Americký komiks	33
1.5.1 Richard F. Outcault	36
1.5.2 Walt Disney	36
1.5.3 Eastern Color Printing.....	38
1.5.4 Jerome Siegel a Superman	40
1.5.5 Bob Kane a Batman	41
1.5.6 Jack Kirby, Joe Simon a Stan Lee	43
1.6 Komiks dnes.....	45
1.7 Současné formy	47
2 Praktická část	49
2.1 Tvůrčí proces.....	50
2.2 Užité výtvarné prostředky	51
2.3 Grafické zpracování	52
2.4 Tisk a dokončování práce	52

2.5 Komentář ke scénáři.....	53
2.6 Scénář.....	54
2.7 Ukázky z autorského komiksu	63
Závěr.....	72
Seznam použité literatury.....	73
Seznam internetových zdrojů.....	75
Seznam obrázků	77
Příloha	79

Úvod

Komiks byl z mého pohledu vždy vnímán jako cosi velmi atraktivního, vizuálně přitažlivého a v neposlední řadě velmi náročného na zpracování. K tvůrcům kreslených příběhů jsem odjakživa vzhlížela a přála si být jedním z nich. Tato bakalářská práce, která si zakládá především na praktické části, mě autorem jednoho takového příběhu učinila. Byla vytvořena s pokorou, respektem a láskou k řemeslu.

Jsem přesvědčena o tom, že na české komiksové scéně stále není dostatek osobité tvorby, která by se svojí tematikou vztahovala k českému prostředí. Autorský čtyřicetistránkový komiks inspirovaný vůdčí osobností české undergroundové scény, Ivanem Martinem Jirousem, si klade za cíl tuto pomyslnou mezeru vyplnit.

Dovoluji si tvrdit, že teoretická část je vzhledem k obsáhlosti kresleného příběhu spíše v roli doprovodu, kde je vymezen prostor pro stručný přehled o komiksu. Tato část mapuje jeho historii, charakteristické znaky, současnost a autory, kteří se zasloužili o jeho vývoj nebo jej dále rozvějí.

Jednou z ambic je vytvořený komiks publikovat.

1 Teoretická část

Pokud má práce o něčem pojednávat, je zapotřebí zkoumaný prvek nejprve definovat, z toho důvodu se hned na začátku práce zabývám otázkou „*Co je to komiks*” a jaké jsou jeho charakteristické znaky. Následuje stručná historie pod názvem „*Otcové komiksu*”, kde jsou zmíněna zásadní díla a jejich autoři, kteří příchod média předznamenávají. Dále práce souhrnně popisuje vývoj komiksu českého i amerického se zaměřením na významné autory a jejich přínos. Poslední část je věnována podobě komiksu dnes a jeho scéně.

1.1 Co je to komiks

První teoretické přístupy a snahy o uchopení komiksu vznikaly již od počátku 60.let minulého století, kdy se komiks začal pomalu rozvíjet. Následující zkoumání vychází z názorů několika autorů, kteří k médiu chovali opravdovou vášeň. Cílem není uvést nespočet definic od různých teoretiků, ale zamyslet se nad uvedenou problematikou. Jak tedy komiks správně definovat?

Komiks je kreslený seriál vyprávějící příběhy. Takto by mohla znít velmi stručná všeobecně vnímaná forma popisu. Je zapotřebí hledat konkrétnější verzi pro umění, které bývá často označováno jako umění deváté.

David Kunzle, autor knihy „*The Early Comic Strip*“, spojoval vznik kresleného seriálu s vynálezem knihtisku a komiks vnímal jako „*sekvenci oddělených obrazů s převahou obrazu nad textem, která se objevuje v masových médiích a vypráví příběhy, které jsou zároveň aktuální a morální*“¹. Ke slovu sekvence se přiklání i americký autor kreslených románů a karikaturista Will Eisner, který komiks označuje přímo za sekvenční umění. Sekvenční umění však zahrnuje i jiné formy fungující na stejném principu, těmi jsou například hudba nebo film.

Scott McCloud, který se zpočátku věnuje kresbě komiksů a později se stává komiksovým teoretikem, v roce 1993 vydává nápaditou knihu „*Understanding Comics*“ (Jak rozumět komiksu, 2008), kde přichází s definicí komiksu jako se „*záměrnou juxtapozovanou² sekvencí kreslených a jiných obrazů, určených ke sdělování informací nebo k vyvolání estetického prožitku.*“³ Propagátor komiksu coby uměleckého žánru je zastáncem názoru, že základní rozdíl je ve způsobu využití sekvence. Vyjadřuje se totiž následovně: „*...sekvence u animace probíhá v čase, nejde o prostorovou juxtapozici jako u komiksu.*“

¹ PROKŮPEK, Tomáš a Martin FORET. *Před komiksem: formování domácího obrázkového seriálu ve 2. polovině XIX. století*. Praha: Akropolis, 2016. S. 35. ISBN 978-80-7470-145-0.

² juxtapozice = přilehlost, pozice dvou či více prvků vedle sebe

³ MCCLOUD, Scott. *Jak rozumět komiksu*. Praha: BB/art, 2008, S. 8. ISBN 978-80-7381-419-9.

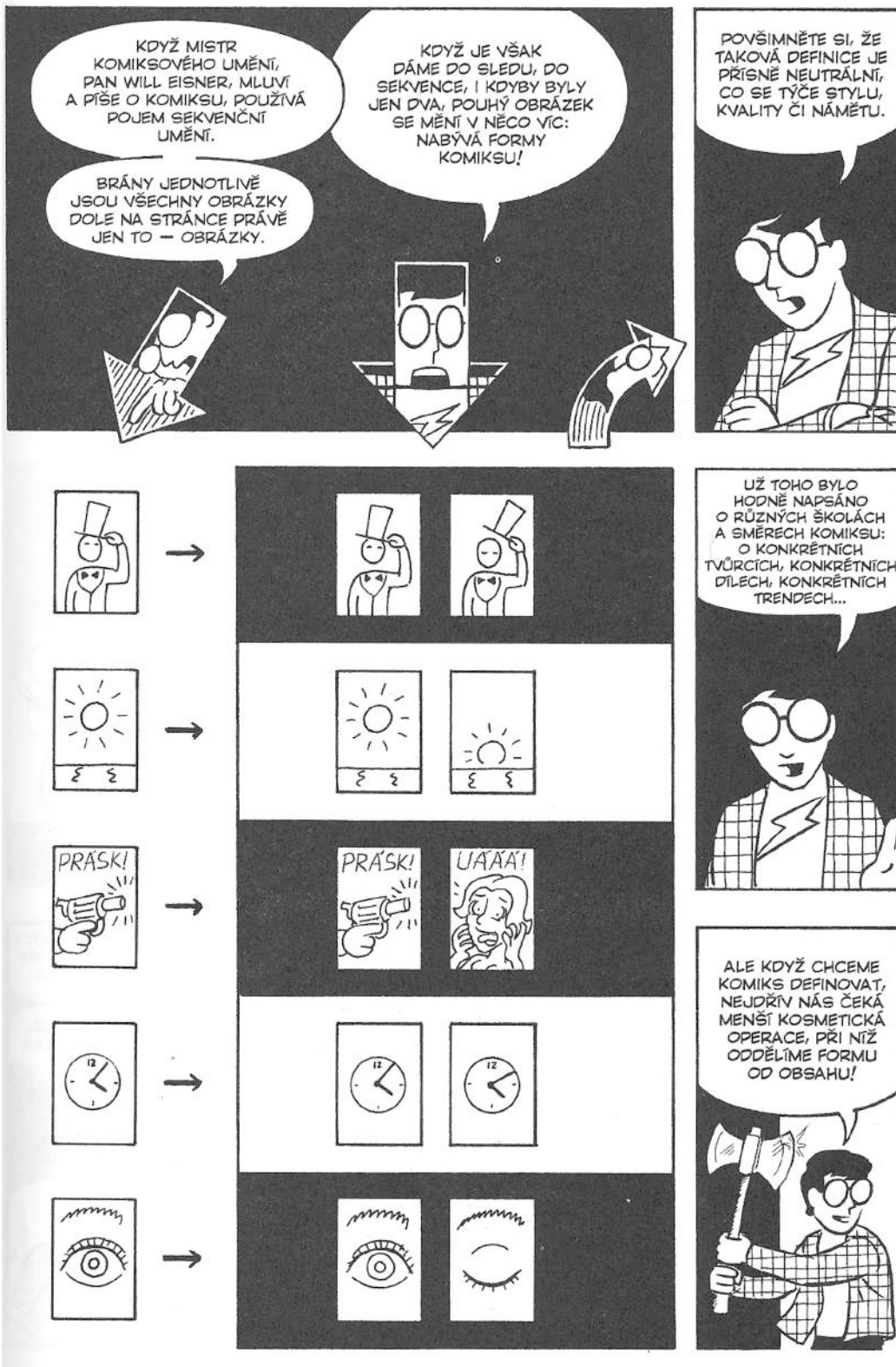
*U filmu jsou rámečky vedle sebe, ale promítají se na tentýž prostor – na plátno či obrazovku, zatímco u komiksu musí každý rámeček zabírat jiné, své vlastní místo. V komiksu hraje prostor právě tu roli, kterou u filmu hraje čas.*⁴ McCloud tímto udává jednu ze základních definic. Mimo jiné ve své knize také apeluje na čtenáře, aby se při zkoumání a posuzování kresleného seriálu jako média soustředili především na jeho formu zpracování a aby nevěnovali tolik pozornosti stylu, už vůbec ne pak kvalitě nebo obsahu.

Další poněkud sympatické tvrzení přichází ze strany Paula Gravetta, londýnského spisovatele, který se publikaci komiksu věnuje již od roku 1981. Paul Gravett na otázku přesné definice komiksu odpovídá: „...*přesná definice neexistuje. A je to tak dobře.*“⁵ Teoretička umění specializující se na dějiny českého komiksu, Helena Diesing, názorově souzní s Paulem Gravettem, když ve své knize *Český komiks 1. poloviny 20. století* tvrdí, že definice komiksu není jednotná a že hlavním důvodem je individuální vytváření definic teoretiků, kteří si je „šijí na míru.“

Všemi uznávaná a jednotná formulace tedy prozatím neexistuje a dalo by se říci, že tato skutečnost jistým způsobem komiks osvobozuje. Přikláním se k názoru, že komiks můžeme vnímat nebo si zaslouží být vnímán jako zcela specifický typ média, který můžeme zařadit do formy vypravěčského umění.

⁴ MCCLOUD, Scott. *Jak rozumět komiksu*. Praha: BB/art, 2008, S. 9. ISBN 978-80-7381-419-9.

⁵ Ondřej Bezr. *Komiks naštěstí žádnou definicí nemá, říká jeho znalec Paul Gravett*. [ONLINE]. Brno, 9.11.2013. [cit. 1.6.2019]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/literatura/paul-gravett-rozhovor-o-komiksu.A131107_160211_literatura_ob

OBRÁZEK Č. 1, MCCLOUDOVA TEORIE

1.2 Charakteristické znaky

Kapitola si klade za úkol stručně zmapovat charakter kresleného seriálu pomocí základních prvků. Výběr těchto prvků je založen na zkušenostech z pozice čtenáře i autora a je individuální. Mezi základní prvky komiksu jsem zařadila linku, bez které by nebylo kresby, panel, bez kterého by nebyla časová osa, bublinu, bez které by nebylo dialogů a barvu, která není nikdy podmínkou, ale svojí přítomností dokáže komiks obohatit.

1.2.1 Linka

Komiks je médium, které je čtenářem konzumováno jen vizuálně. Nejedná se o divadelní představení, kde příběh kromě podívané divákovi nabízí i zvuky a projevy přítomných herců vzbuzující jisté emoce. Kresba je „tichá“. Komiksoví tvůrci proto hledají prostředky, jak zážitek z příběhu podtrhnout a zaútočit tak na všech pět smyslů čtenáře. Komiks je kreslený. Složení kresby spočívá v lince. Linku tedy, v kontextu komiksu, můžeme definovat jako základní „jednotku“ kresby. A právě pomocí linky je možné tohoto cíle dosáhnout.

Na počátku 20. století se zrodilo umělecké hnutí, které mělo zázemí v Německu a Evropě. Členové tohoto hnutí se pyšili upřímným výrazem a touhou vyjádřit své emoce na plátno. Expresionisté nalézali cestu k vytváření syntezií⁶, při čemž jejich díla také působila na ostatní. Můžeme v tom případě tvrdit, že komiksoví tvůrci jsou ve skutečnosti expresionisté, když pomocí kresby vyjadřují citové rozpoložení postav a následně tak působí na emoce čtenáře?

„Kunsthistorici se většinou drží tvrzení, že zatímco s podobnými idejemi zápolili malíři, hudební skladatelé či básníci, vyznavači “podřadného” umění komiksu setrvali v blažené nevědomosti. Ale je tomu opravdu tak?”⁷

⁶ syntezie = prolínání smyslových vjemů

⁷ MCCLOUD, Scott. *Jak rozumět komiksu*. Praha: BB/art, 2008, S.12. ISBN 978-80-7381-419-9.

Skutečnost je totiž taková, že jen pouhou linkou se dá vyjádřit nespočet aspektů. Každá linka s sebou nese určité vlastnosti. Na obrazové ukázce z knihy Scotta McClouda můžeme pozorovat rukopis spolu s charakterem linky jednotlivých autorů a pozorovat jejich záměr. Můžeme si všimnout, jak variabilně linka v celku působí, když se změní její síla, směr nebo dynamika. Také ostrost nebo tupost úhlů zde hraje určitou roli. Detailnější popis nalezneme v obrazové příloze na straně č. 16.

Z pozorování si dovoluji tvrdit, že komiksového tvůrce, který je „pánem“ svého příběhu, když pomocí kresby kontroluje jeho děj, můžeme považovat za expresionistu. Linkou se dá doopravdy „kouzlit“ a vytvářet nepřeborné množství možností vizuální, které dokáže čtenáři nabídnout nejen podívanou, ale vtahuje ho do děje.

1.2.2 Panel

Nazývá se tak jeden určitý obrázek či kresba zachycující jeden okamžik příběhu. Podmínkou bývá uspořádání panelů jdoucích po sobě. Panel tak zastává jednu z nejzákladnějších funkcí nezbytných pro příběh, udává totiž časovou linku. Panely bývají často doprovázeny textem, který dotváří celý příběh komiksu, nicméně to není podmínkou. Pokud je text v panelu přítomen, nejčastěji patří vypravěči.

1.2.3 Bublina

Typickým znakem komiksu jsou bubliny, do kterých se vkládají monology, mluvené řeči či myšlenky. Mají různé vizuální formy. Není ale podmínkou, že veškerý text musí být pouze v bublinách, může se objevit jak v panelech tak i jako součást ilustrace. Bublina, ačkoliv je řazena mezi charakteristické znaky, se pro tvorbu komiksu nestává nezbytnou.

OBRÁZEK Č. 2, PŘÍKLADY KRESEBNÝCH PROJEVŮ, MCCLOUD

1.2.4 Barva

„Barva je první věc, kterou zaregistrujeme, jakmile komiks otevřeme. Kompozice panelů, lettering a příběh následují až poté.“⁸ I přesto, že barva je prvním aspektem, kterého si čtenář všímá, tzv. coloring se paradoxně řadí až mezi poslední úlohy při vytváření kreslených příběhů. Předchází mu kresba v tužce, po které následuje vytažení linií černou barvou.

Pro novinová vydání se komiksy tiskly pomocí známého barevného systému CMYK, který se skládá ze čtyř barev inkoustů a ze kterého se ve spojení s bílým papírem slučuje barevný tisk. Tento barevný tisk s maximální možnou kombinací 64 barev se pro použití v komiksu někdy za účelem větší líbivosti a ekonomické dostupnosti omezoval pouze na barvy základní. Kreslené seriály byly také často tištěny na obyčejný laciný novinový papír. To, a omezení barevné škály, vedlo ke stále levnější výrobě, která mohla vzrůstat. Zatímco uvnitř publikace hrály velkou roli barvy základní, pro obálky komiksů pak byly pro zaujmutí čtenáře vyhledávány náročnější a propracovanější technologické postupy.

Dnes již komiks nevytváří jen jeden člověk, ale úlohy se rozdělují mezi jednotlivé osoby. Jednou z těchto osob je kolorista. Kolorista obdrží pokyny kreslíře a vybarvuje ohraničené útvary. Dnes již koloristé používají pro svoji práci počítač, čímž se výrazně zjednodušuje manipulace s barvami a jejich rychlémi úpravami, které jsou poté bezproblémové.

⁸ DAVID BROTHERS. *The Art of Coloring: Making Comics with Dave Stewart* [online]. 2010 [cit. 10. 6. 2019]. Dostupné z: <https://comicsalliance.com/dave-stewart-interview-coloring/>

1.3 Otcové komiksu

V této kapitole zmíním zlomek autorů z 18. století, kteří svoji tvorbou předznamenali příchod kresleného seriálu.

Významný anglický malíř, grafik a později i jeden z prvních karikaturistů, William Hogarth, vytvořil soubory grafických listů představující několik momentů ze života hrdinů. „Kariéra děvky“ (*A Harlot's Progress, 1732*), příběh o venkovance, která po příchodu do města nakonec skončí jako prostitutka. (*A Harlot's Progress, 1732*), Kariéra děvky, a zajištěného mladíka, který promrhá své dědictví a ocitne se ve vězení a (*A Rake's Progress, 1732*), Kariéra zhýralce. Jeho grafiky jsou jedním z důležitých mezníků. Hlavní hrdiny spojují jednotlivé obrazové výjevy, jinak mezi nimi k žádnému spojení nedochází. Ale pokud je budeme vnímat jako po sobě jdoucí scény ze životaběhu a vezmeme v potaz měsíce týdny i roky, které by mezi jednotlivými úseky musely uplynout, můžeme tvrdit, že jistým způsobem předznamenávají vyprávění obrazem.

Dále stojí za zmínku 160 výjevů, které podle melodramatu Burgera ve 160 črtách vášně mědirytem vytvořil a reprodukoval Franz Joseph Goez. Na sebe úzce navazující výjevy nesou název „*Leonardo a Blandine*“. V těchto výjevech se často mění jen gesta postav v rámci stejné scény v příběhu, který je poměrně jednoduchý. Celý je však velice detailně rozkreslen a jednotlivé výjevy jsou navíc doplněny o popisy situací.

James Gillray byl jedním z nejskvělejších karikaturistů 18. století. Karikaturista, který bývá díky svým společenským satirám mnohdykrát označován za otce politického komiksu, do své tvorby přidává typické dialogové bubliny a společně s Thomasem Rowlandsonem rozvíjejí jejich používání a uvádí tak moderní podobu pro komiks.

OBRÁZEK Č. 3, „A HARLOT'S PROGRESS”, WILLIAM HOGARTH

OBRÁZEK Č. 4, „JOHN BULL TAKING A LUNCHEON”, JAMES GILLRAY

1.4 Komiks v Čechách

Z počátku v meziválečném období u nás komiks nebyl vůbec rozšířený a vydával se pouze ten, který již vyšel ve Francii nebo v Americe. Vývoj komiksu zde byl naprosto odlišný než v Americe. Panoval zde názor, že komiks je pouze pro děti, protože málokdy bylo téma komiksu zajímavé i pro dospělé. Komiks byl ve své době nejrozšířenějším žánrem dětské literatury. První komiks uvedl Josef Lada na motivy Haškova Švejka v nedělní příloze Českého slova ve 30. letech. Poté se začínají čím dál více objevovat komiksy v dětských časopisech, jako byly například Malý čtenář, Punt'a, Srdíčko nebo Kašpárkovy noviny. Nejznámější českou komiksovou postavou je Ferda Mravenec od Ondřeje Sekory a komiks Rychlé šípy od Jaroslava Foglara a Jana Fischera. Koncem 60. let začal vycházet populární dětský časopis Čtyřlístek, který vychází dodnes. Vlastně jediným autorem, který tvořil komiks pro dospělé byl Kája Saudek, jenže jeho komiksy často nešťastně zakazovali. Svou inspiraci čerpal ze Spojených států a je označován za nejplodnějšího českého autora.

Po roce 1989 spousta autorů, kteří jsou označováni za „*Generaci 89*“, navazují na tvorbu Káji Saudka a jejich práce vycházely v časopise Kometa. Před koncem 20. století přichází noví autoři, kteří nehledají inspiraci v předchozí tvorbě, ale přicházejí se svým novým stylem komiksů. Tito autoři jsou označováni jako „*Generace 0.*“⁹ Tuto éru dospělého komiksu startuje publikování časopisu Crew v roce 1997, ze kterého se později stává vydavatelství a nakladatelství. K přiblížení situace v Čechách a pochopení kontextu doby přispívá následující kapitola věnovaná komiksovému králi, Káji Saudkovi.

⁹ PROKÚPEK, Tomáš. *Generace nula: český komiks 2000-2010*. V Praze: Plus, 2010. S. 33. ISBN 978-80-259-0020-8.

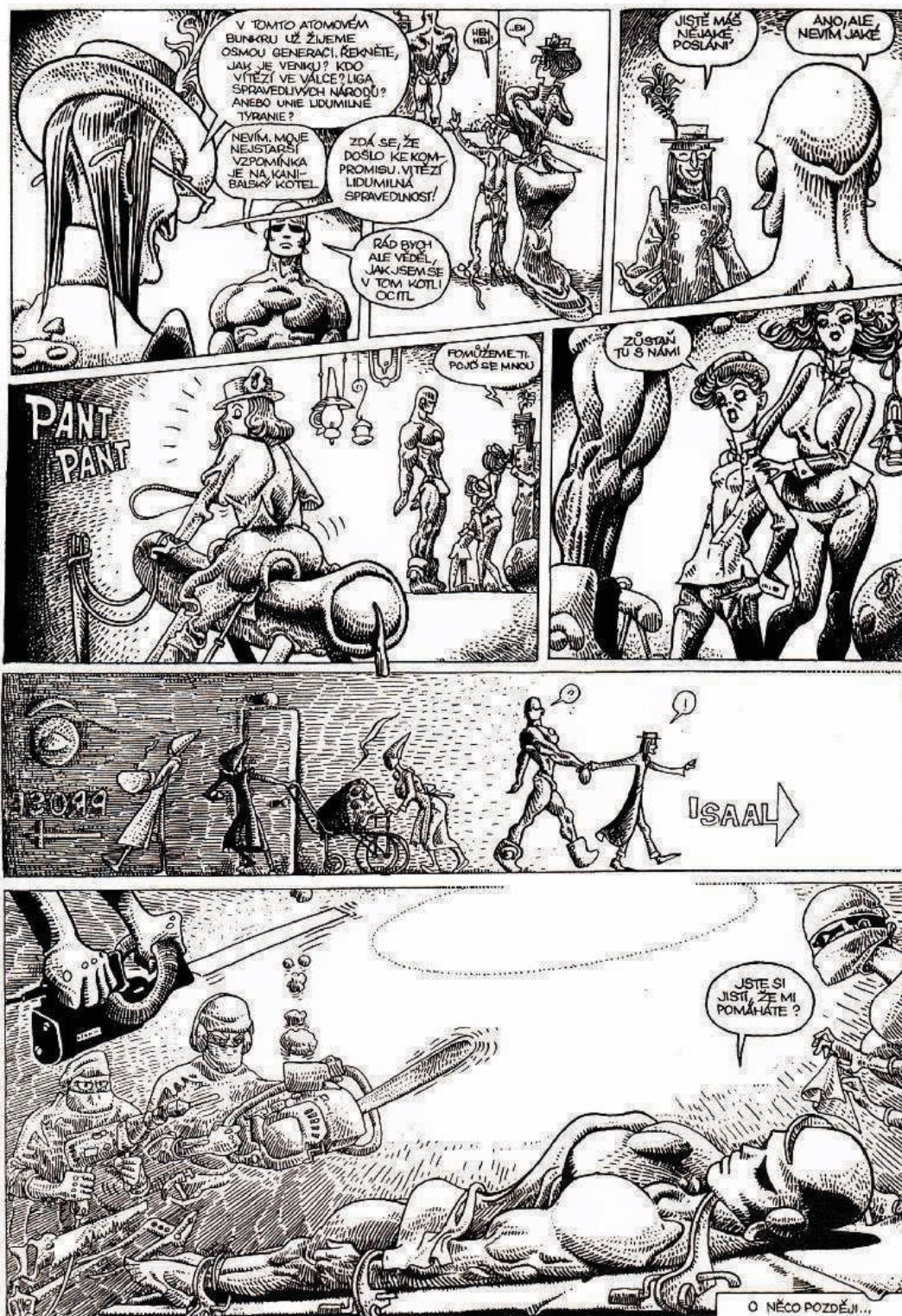
1.4.1 Kája Saudek

Autor nejdůležitějšího komiksu české historie a jednoznačně největší superhrdina českého komiksu 20. století byl Kája Saudek. Byl to kreslíř, jehož kvality se rovnají americkým či evropským autorům. Díky propracovanosti, suverenitě a vizuální nápaditosti, kterou do kreseb vkládal, silně ovlivnil podobu komiksu v Čechách. Z toho důvodu jsem názoru, že je nevyhnutelné tomuto talentu věnovat značnou pozornost, a proto se pokusím nastínit jeho život a přitom zmínit jeho zásadní díla.

Saudek v podstatě polovinu svého života strávil v prostředí, které bylo vůči němu značně nepřátelské. Jeho otec byl židovského původu, a tak musel kreslíř často čelit nepříjemným posudkům a útokům společnosti. Také utrpěl velkou ztrátu, když během války přišel o většinu členů své rodiny. Mimo to se také ocitl ve sběrném táboře v Polsku, kde spolu s bratrem bojovali o život. Po válce, když už měla nastat doba klidu, vítězí komunistický režim a situace se pro něj nestává o nic příznivější. Nálepku „židovský původ“ se mu nepodařilo odstranit ani poté. *„Dlouho po válce pro nás jiné slovo než Žid ostatní mládež neměla. Nejhorší nadávka nebyla kolaborant, vlajkař či nacista, ale zase jen Žid. Co Němci zavedli, v tom komunisti pokračovali“*¹⁰, vzpomíná.

A tak umělec hledá svobodu, kterou nachází v seberealizaci, ve vlastní tvorbě. Vykresluje se ze svého trápení, přičemž ho fascinují témata, která jsou pro dobu ovládanou komunisty totálním tabu. Kreslí americké vojáky nebo erotické příběhy. Je také známo, že autor ve svých příbězích nezřídka obsazoval sám sebe do role hlavního hrdiny.

¹⁰ ČESÁLKOVÁ, Lucie, KOŘÍNEK, Pavel a Tomáš PROKÚPEK, ed. *Signály z neznáma: český komiks 1922-2012*. V Řevnicích: Arbor vitae, 2012. S. 269. ISBN 978-80-7467-012-1.

OBRÁZEK Č. 5, „ARNAL A DVA DRAČÍ ZUBY”, KÁJA SAUDEK

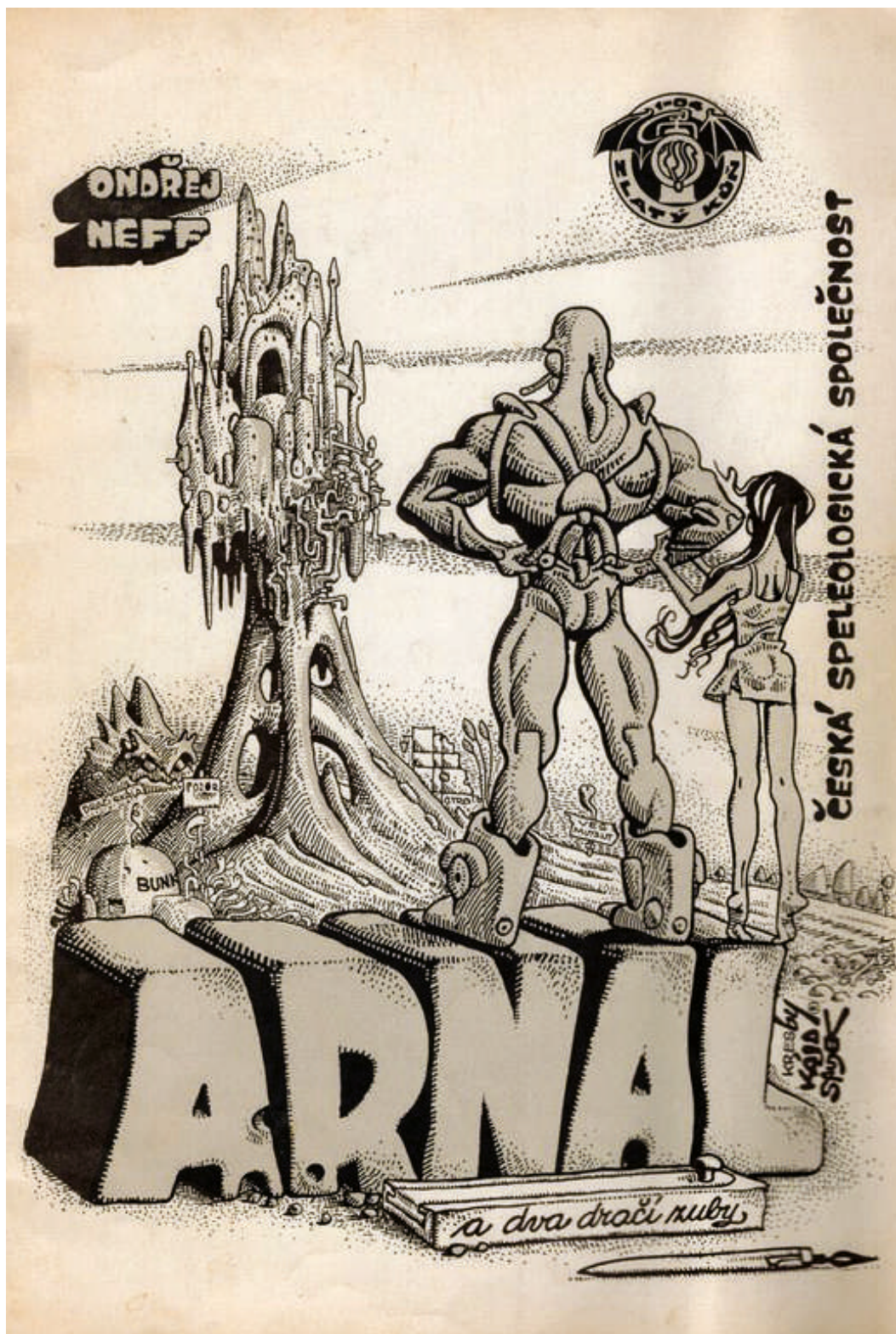
„Kreslení představovalo pro Saudka jeden z nejpřirozenějších způsobů, jak vyjádřit své emoce, a tak do své výtvarné tvorby spontánně přetavoval také citová vzplanutí ke konkrétním dívkám. V komiksových torzech dostala největší prostor jeho budoucí žena Hana, respektive její alter ego Superhana – kreslíř varioval tradiční motiv „lady a tramp“. Hanu zobrazoval jako nadlidskou bytost, vedle níž sám sebe obvykle zpodobňoval jako komickou figurku trpasličího vzrůstu. Tyto kresby představují jeden z charakteristických raných příkladů jeho láskyplně ironického stylu.“¹¹

Svojí pílí a neustálou soustředěností se Saudek v 60. letech prokresluje k sebejisté, v českém prostředí nevídané lince. Často tak svým rukopisem předčil americké autory, které sám obdivoval a jimiž se inspiroval. Svůj sebejistý rukopis udává způsobem jakým s kresbou pracuje. S oblibou ve svých komiksech užívá naddimenzovanou perspektivu a nadužívá citoslovce. Mužské postavy kreslí nadstandardně svalnaté a ženy jako něžná stvoření, která se mohou chlubit štíhlou postavou s vlnitým poprsím.

K tomu, jak nejlépe předávat děj skrze kresbu, mu napomohlo jeho zaměstnání v barrandovských ateliérech, kde měl možnost sledovat a učit se jak fungují nájezdy a záběry kamer. Tyto poznatky později zužitkoval ve svém kresebném projevu. Nicméně by se dalo říci, že stále jen plnil svůj šuplík, protože publikování bylo vzhledem k politické situaci nerealizovatelné.

Později se seznámil s budoucím scénáristou Milošem Macourkem, kterého Saudkův bohémský život a komiksová produkce zaujaly. Macourek si byl jistý, že chce se Saudkem spolupracovat. Výsledkem se stal film s názvem „Kdo chce zabít Jesii?“, který vyvinuli Miloš Macourek s režisérem Václavem Vorlíčkem a pro který nadaný komiksový tvůrce vytvořil titulky, plakát a několik stránek fiktivního komiksu na téma „honba za antigravitačními rukavicemi“.

¹¹ ČESÁLKOVÁ, Lucie, KOŘÍNEK, Pavel a Tomáš PROKÚPEK, ed. *Signály z neznáma: český komiks 1922-2012*. V Řevnicích: Arbor vitae, 2012. S. 278. ISBN 978-80-7467-012-1.

OBRÁZEK Č. 6, OBÁLKA KOMIKSU „ARNAL A DVA DRAČÍ ZUBY“, KÁJA SAUDEK

„Velmi významnou součástí filmu jsou obrázky Káji Saudka, našeho nejlepšího komiksového kreslíře všech dob.“, říká režisér Vorlíček.¹² Tento okamžik se stal pro Saudka klíčovým. Za odvedenou práci sklídl úspěch a začal tvořit komiksy a ilustrace pro noviny a časopisy na volné noze. Bohužel i přes uvolňování politické situace se musel často potýkat s netolerancí komunistických pánů ve vládě. Nicméně i přes znatelné potíže Saudek nepřestává tvořit.

Nejskvostější a nejznámější „Saudkovinou“ je komiks Muriel a anděl. „První Muriel je totiž Pánem prstenů českého komiksu, jeho nejzářivější hvězdou. Ano, sám Kája Saudek posléze nabídl ještě dokonalejší, náročnější díla, ale Muriel je prostě Muriel. A my se můžeme jen kořit a kochat. A uctivě popsat jeden fenomén.“¹³ Saudek snil o publikování cyklu o krásné lékařce Muriel, ale jeho sen se rychle rozplynul, když do země vpadly armády Varšavské smlouvy. Toto zklamání střídá tzv. plodné období, když se jeho kreslené seriály v Mladém světě těší velké pozornosti a zájem čtenářů roste. Kreslí také pro Pionýrskou stezku, ale pro vládu stále zůstává autorem nevhodným.

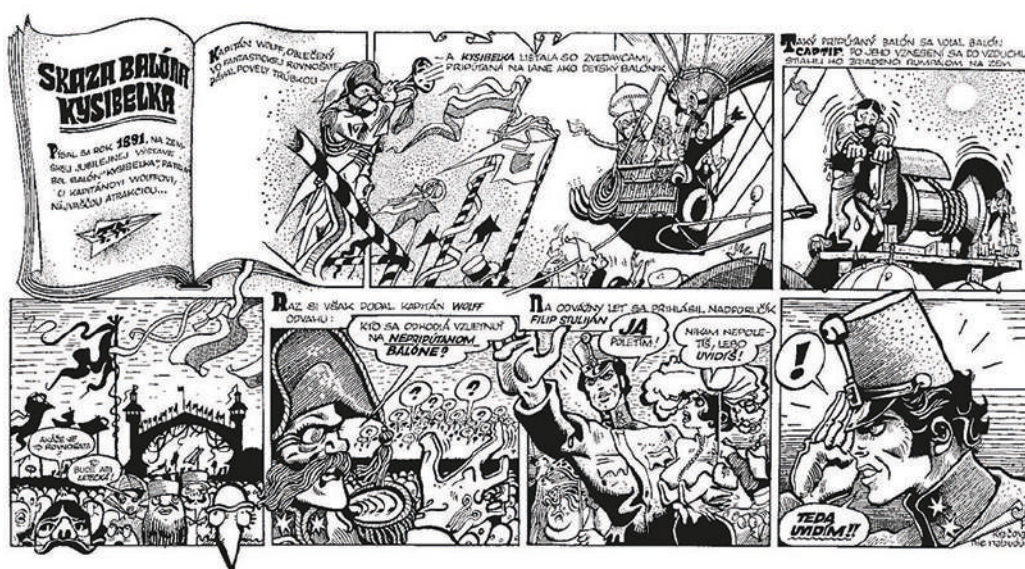
Roku 1979 zahajuje kariéru undergroundového kreslíře. Saudkův obdivovatel, přítel a nadšenec do jeskyní, Pavel Nosek, svému příteli sehnal práci a Saudek byl tajně najímán Československou speleologickou¹⁴ společností. Společnost, která mu platila na tehdejší poměry slušný honorář vyžadovala jen jednu podmínku, a to ať se alespoň v jedné scéně z komiksu odehrává děj v podzemí. A tak se Kája Saudek mohl od každodenní kreslířské rutiny čas od času rozptýlit kvalitními komiksovými příběhy. Sešitových komiksů bylo pod Československou speleologickou společností publikováno celkem jedenáct. Mezi ně patří například „Trať se ztrácí ve tmě“, „Po stopách sněžného muže“ nebo „Arnal a dva dračí zuby“.

¹² ŠPAČKOVÁ, Michaela. *Režisér Vorlíček o tom, kdo doopravdy zabil Jessii*. [ONLINE]. Praha, 2017. [cit. 20.6.2019]. Dostupné z: <https://www.krajskelisty.cz/praha/17957-museli-jsme-pockat-saudek-sedel-reziser-vorlicek-o-tajemstvi-filmu-kdo-chce-zabit-jessie.htm>

¹³ HOKR, Boris. *Skvostná Saudkova Muriel je Pánem prstenů českého komiksu*. [ONLINE]. Praha, 2014. [cit. 15.6.2019]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/krasa-muriel-od-nadcasoveho-krale-ceskeho-komiksu-okouzli/r~183d008e843011e3940b002590604f2e/>

¹⁴ speleologie = obor zabývající se výzkumem jeskyní

Uvolnění politické situace a tvorbu na volné noze na konci 60.let vystřídal období krize. Saudek ztratil tvůrčí rozlet a své problémy začal řešit alkoholem. S tím se změnila i jeho paleta, která přešla z jásavých barev do šedých polotónů. Na počátku 90. let se sice konečně komiks „Muriel a andělé” těší svým vydáním stejně jako speleokomiksy, ale sám autor už o komiks ztrácí zájem. Jeho rozpoložení také potvrzuje jeho proslov v jednom z rozhovorů, když říká: „*Ted' jsou normální poměry a já jsem z toho normálně umučený. Opravdu. Komunismus byl blbý, hlavně ti komunisti byli blbí, ale mělo to určitý řád. No, taky jsem o čtyřicet let mladší, tak jak bych na tu dobu nevzpomínal. Tuto dobu nemůžu pochopit.*”¹⁵ Saudek nevěděl jak se se situací vyrovnat a po většinu času se věnoval zejména erotickým kresbám. V dubnu roku 2006 upadl do kómatu, ze kterého se již neprobral. Nicméně Saudek nezemřel. Symbolicky je prostřednictvím jeho děl stále mezi námi a nepřestává ovlivňovat a inspirovat další autory. Po jeho díle je také pojmenována komiksová cena Muriel, která každý rok nominuje umělce za nejlepší komiksy.

OBRÁZEK Č. 7, SAUDEK PRO TECHNICKÉ NOVINY, 1971- 77

¹⁵ ČESÁLKOVÁ, Lucie, KOŘÍNEK, Pavel a Tomáš PROKÚPEK, ed. *Signály z neznáma: český komiks 1922-2012*. S. 280. V Řevnicích: Arbor vitae, 2012. ISBN 978-80-7467-012-1.

1.4.2 Josef Lada

Když mu bylo teprve půl roku zranil se a přestal vidět na jedno oko. Právě proto mu chybělo prostorové vidění, ale možná díky tomuto si vyvinul svůj osobitý styl kresby. Je v nich typická silná černá linka a zaoblené postavy. V pouhých 14 letech odešel do Prahy, aby se vyučil malířem pokojů a divadelních dekorací a o rok později se vyučil ještě zlatičem a knihařem. Je považován za jednoho z největších českých umělců, jednoho ze zakladatelů českého komiksu a moderních pohádek pro děti.

Obdiv pro něj měl dokonce i Pablo Picasso, když řekl, že: *“...je to ten největší koho máme”*.¹⁶ Obdivuhodné je ale to, že za svůj život nakreslil přibližně 15 000 barevných a černobílých ilustrací a kolem 550 obrazů. Když si spočítáme, že žil 70 let a odečteme přibližně jeho prvních 15 let, kdy ještě tolik netvořil a díla, která nejsou započítaná. Budeme počítat s tím, že jednou ilustrací strávil průměrně 3 hodiny a malbou obrazu strávil hodin 10. Dá nám to 50 500 hodin tvorby, které když převedeme na dny vyjde nám 2 104 dní tvorby v kuse. Převedeno na roky vyjde nám číslo 5,76. Pokud uděláme stejný výpočet obráceně, ale s průměrnými 8 h spánku během 55 let, jsme na čísle 158 400 hodin z čehož můžeme odvodit, že Josef Lada musel průměrně 2-3 hodiny denně strávit svou tvorbou. Tento výpočet jsem provedla zatím pouze u Lada a velmi by mne zajímalo, jak by vyšel i u jiných autorů. Bohužel u málo kterého autora se dá dohledat číselná hodnota, kolik toho přesně za svůj život vytvořil.

Jeho nejznámějšími pohádkami, které i sám napsal jsou „Kocour Mikeš” a „O chytré kmotře lišce”. Nejvýznamnějšími ilustracemi jsou ty pro „Haškovy Osudy dobrého vojáka Švejka”, „Král Lávra”, „Epigramy Karla Havlíčka Borovského”, „Tyrolské elegie” nebo také ilustrace pro „Drdovy a Erbenovy pohádky”.

¹⁶ LADA, Josef. [ONLINE]. © 2018 Josef Lada. [cit. 15.6.2019].
Dostupné z: <https://www.joseflada.cz/josef-lada/>

1.4.3 Ondřej Sekora a Ferda Mravenec

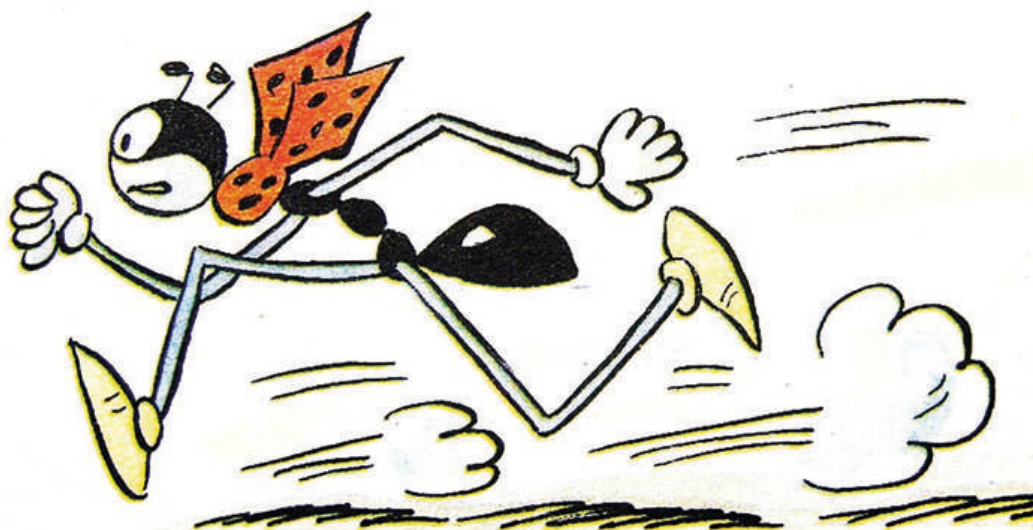
Sekora již během svých studií na právech, kam šel kvůli přání své rodiny, často kreslil a stal se redaktorem v Lidových novinách. Se školou se rozhodl skončit, když se mu nepovedlo složit státnice. Pracovně vyjel do Francie, kde psal sportovní reportáže a dokonce se mu povedlo vydat některé své kresby ve francouzských časopisech. Zajímavostí je, že se zde začal věnovat ragby. Po návratu do Čech začal sestavovat a trénovat týmy a je považován za zakladatele československého ragby. V předválečné době se věnoval i politické karikatuře, ale v poválečné době vstoupil do KSČ a ve straně zůstal až do konce svého života. Vzhledem k tomu, že je jeho tvorba velmi oblíbená, málokdy mu je vstup do komunistické strany vyčítán.

Ještě předtím, než přišel s postavou Ferdy Mravence, vytvořil komiksové postavy přitroublé kuře Napipi, psa Voříška, dobrého vojáka Vendelína, sportovce Hej a Rup nebo také lovce a cestovatele Animuka.

OBRÁZEK Č. 8, ONŘEJ SEKORA PRO LIDOVÉ NOVINY

Ferda Mravenec se poprvé objevil v roce 1927 v Pestrém týdnu. Zpočátku byl kreslený seriál pro dospělé, což se změnilo v roce 1936, kdy vyšla knižní podoba pro děti. Rok předtím přibyl k Ferdovi Brouk Pytlík. Dílů nakonec vyšlo několik po názvy Ferda v mraveništi, Ferda v cizích službách, Ferdův slabikář, Kousky mládence Ferdy Mravence a poslední známá knížka Ferda cvičí mraveniště. Sekora byl významný také proto, že se podílel na založení Státního nakladatelství dětské knihy, což je dnešní Albatros a byl zde vedoucím redaktorem. Mimo to stál u zrodu prvních pokusů televizního vysílání pro děti.

OBRÁZEK Č. 9, „FERDA MRAVENEK“, ONDŘEJE SEKORY

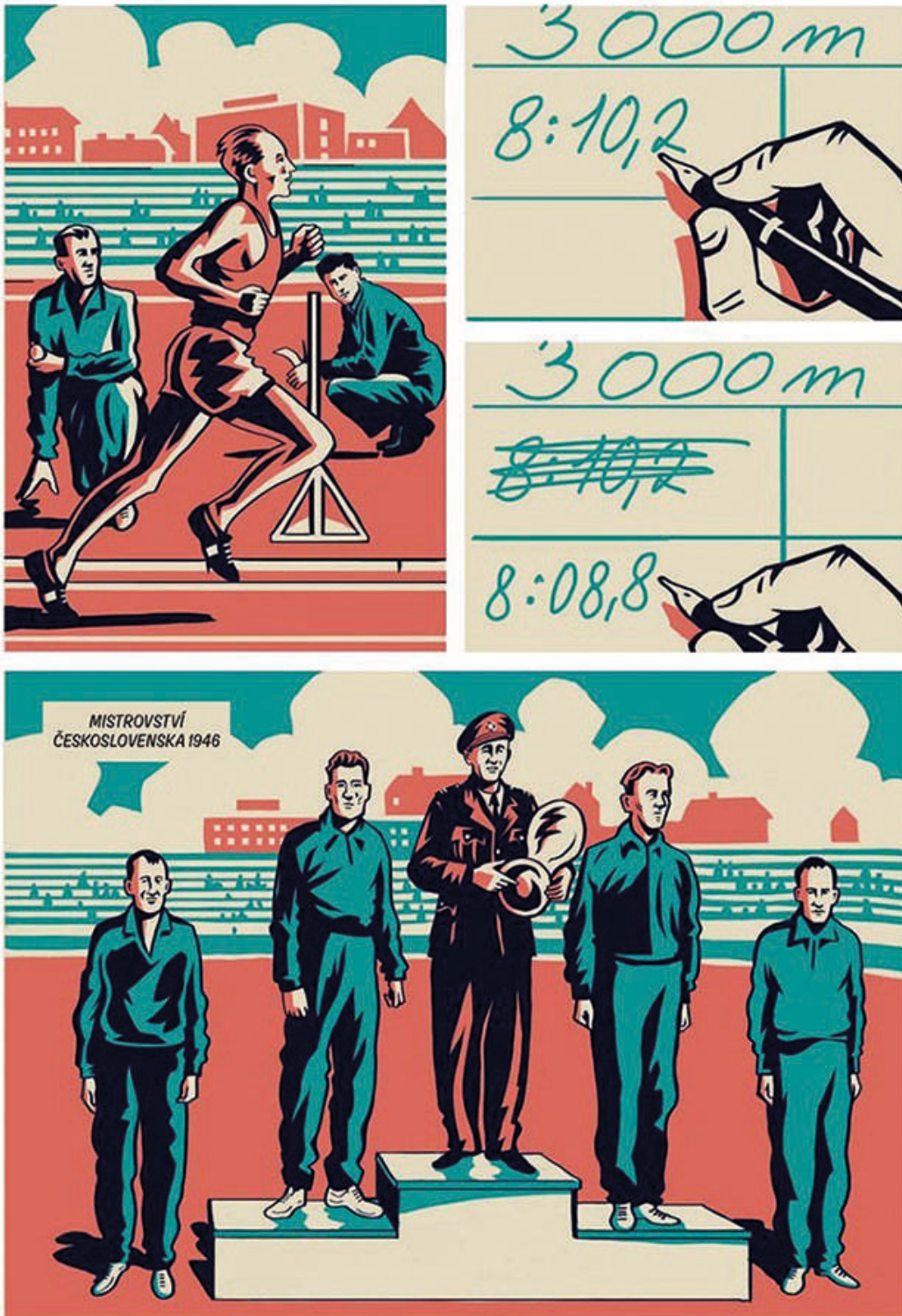
1.4.4 Jaromír 99

Dalším ze zvučných jmen komiksového světa v Čechách je Jaromír Švejdík, v umělecké sféře vystupující pod pseudonymem Jaromír 99. Komiksová tvorba výtvarníka a muzikanta v jedné osobě je známá široké skupině příznivců kreslených příběhů. Nejvíce umělce proslavil komiks o Aloisi Nebelovi, který se stal legendou. Mezi zásadní autorova díla patří komiks Bomber, který získal již zmiňovanou cenu Muriel a mimochodem i našel své místo v mé osobní sbírce, komiks „Zátopek: ...když nemůžeš, tak přidej!“, nebo „Zámek Franze Kafky“.

„Když jsem si v pětatřiceti našel chuť kreslit komiks, tak jako bych to našel“¹⁷, uvádí Jaromír 99 v rozhovoru. Na to, že Jaromír 99 začal s kreslením komiksů poměrně pozdě, mu nemůže být upřen velice přesvědčivý silný autorský rukopis a vizuální forma, kterou nabízí. S ohledem na jeho práce můžeme podotknout, že méně je často více. Jeho výrazná stylizace v kresbě je příjemná na oko a lahodí nejednomu čtenáři.

Kromě zmíněných komiksových knih Jaromír 99 pravidelně zpracovává komiksový seriál Dawson City, který je pravidelně publikován v magazínu Vlastní cestou. Autor nejčastěji pracuje pouze s černou linkou. Pokud používá barvy, jsou to po většinu času odstíny oranžové, červené a modré, které jsou pro ně typické.

¹⁷ HORÁLKOVÁ, Elena. HOLOUBEK, Jiří. *Mám rád outsiders, říká autor komiksu o Zátopkovi Jaromír 99*. Český rozhlas. Praha, 2016. [ONLINE]. Praha, 2014. [cit. 15.6.2019]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/mam-rad-outsidery-rika-autor-komiksu-o-zatopkovi-jaromir-99-7491530>

OBRÁZEK Č. 10, LEGENDÁRNÍ PŘÍBĚH EMILA ZÁTOPKY, JAROMÍR 99

1.4.5 Vladimír 518

Velmi se ztotožňuji s jeho názorem, že *“komiks je bláznivá řehole, kterou musí kreslíř milovat, protože jinak by ji nemohl dělat. Musíte strávit hodiny a dny u stolu pouze s tužkou a papírem, abyste měli vykreslenou ruku. Vyhodíte obrovské množství skic, než jste spokojení.”*¹⁸ Vladimír 518 se ve skutečnosti jmenuje Vladimír Brož a je spíše znám jako rapper a málokdo o něm ví, že se věnuje i komiksu. V roce 2011 vyšel jeho komiks XYZ Speciál 2011, který navazuje na sérii Vzpouora mozků, která vyšla v časopise ABC Speciál 1986. S tímto komiksem prý prožil dětství a velmi ho ovlivnil. Ve svých komiksech se snaží věnovat různým výtvarným technikám a přístupům, což předvedl v roce 2013 na své výstavě s názvem Komiks, která se konala v Brně. Vystavil zde celkem čtyři komiksy - XYZ Speciál 2011, Ferda, Pojednání o culíku a poslední komiks dostal název Šaman. Pokusil se v komiksu prolnout obraz s rapovým textem. Už několik let se věnuje společně s Davidem Böhmem a Jiřím Frantou komiksovým novinám KIX.

¹⁸ PRCHAL, Lukáš. *Oblíbené komiksy Vladimíra 518*. Vladimír 518 v rozhovoru pro VICE. [online]. 2012 [cit. 18. 6. 2019] Dostupné z: <https://www.vice.com/cs/article/8q9b3z/oblben-komiksy-vladimra-518>

1.5 Americký komiks

V Americe se začaly objevovat první tzv. stripy v amerických novinách. První začátky komiksu v podobě, kterou známe dnes, vznikaly v letech 1896- 1937. Jejich historie je krátká a proto vznikala spousta mýtů, ze kterých se poté vytvářely „stories“. Klasickou americkou mytologickou postavou je muž, který má ten správný charakter bojující za správné americké ideály, čímž je svoboda a spravedlnost. Býval jím tenkrát v naprosté většině amerických měst zejména šerif. Tam kde nebyl, vznikaly smyšlené příběhy o městech, jako je Metropolis nebo Gotham City, ve kterých Superman a Batman udržovali pořádek.

V roce 1922 vznikl první specializovaný časopis na komiksy s názvem Comic Monthly (Komiksový měsíčník). Čtenáři ho pravidelně odebírali a od této doby přibývá více a více komiksů. Lidé si zamilovali kreslené příběhy Tarzana od Hala Fostera a Mickey Mouse z dílny Walta Disneyho.

Zlatá éra komiksových časopisů se uvádí v období od roku 1938 do roku 1956. V této době byly publikovány první moderní komiksy, kterým popularita během tohoto období rapidně rostla. Počátek je datován díky debutu Supermana, díky kterému obrovsky vzrostla popularita komiksů. Společnosti se snažili vytvořit svého vlastního superhrdinu, který se má snažit jít ve stopách úspěchu Supermana. Během druhé světové války se objevili superhrdinové jako je Batman a Robin, Wonder Woman, Flash, Green Lantern, Aquaman, Doctor Fate nebo Kapitán Amerika. V roce 1939 byla založena společnost Marvel Comics, která měla obrovské množství výtisků na jednu sérii, což bylo přibližně 1,4 milionu kopií. Dalším známým vydavatelstvím byla společnost Dell Comics nebo Archie Comic Publications. Na motivy ze zlaté éry komiksů je ještě dnes natáčena spousta filmů a seriálů. Po druhé světové válce v roce 1953 nastal úpadek komiksového průmyslu kvůli údajnému nelegálnímu chování nezletilých. Bylo to ale zejména z důvodu strachu americké vlády, která chtěla komiks

zachovat jako zdravou formu zábavy a nechtěla, aby se nekontrolovatelně rozvíjel. Důsledkem byla cenzura vydavatelů komiksů. Poškozena byla naprostá většina komiksů a mnoho postav zůstalo na úrovni kreslených pohádek pro děti. Mnoho vydavatelství začalo krachovat nebo utrpělo obrovským propadem v zisku.

Zlatou éru vystřídala stříbrná éra komiksů, která trvala do roku 1970. Rozvíjel se zájem o vesmír a rostla popularita sci-fi. Komiksové příběhy začaly být plně vesmírných vetřelců, vynálezců a robotů. Významnými autory doby byli Stan Lee a Jack Kirby, tvůrci komiksů pro společnost Marvel. Produkují komiksy s příběhy o hrdinech jako je Kapitán Amerika, Doctor Strange, Spiderman, Black Panther, Thor, Hulk, Iron Man, X-Men, Strážci Galaxie, Avengers, Fantastická čtyřka, která společnost tehdy zachránila a mnoho dalších. Jejich hrdinové mají lidské vlastnosti jako jsou city, obavy a vnitřní démoni a možná proto jsou postupně populárnější mezi lidmi, kteří se k nim snaží přirovnávat. Avšak nejvýznamnější společností stříbrné éry byla DC Comics, která měla autorská práva na komiksy o hrdinech jako je Superman, Batman, The Flash, Cyborg, Supergirl, Wonder Woman, Aquaman a mnoho dalších. Iniciály DC je převzato s populární série Detective Comics, ve které se vyskytoval Batman. Jsou největšími soupeři se společností Marvel. Nejvíce sérií měli Detective Comics (584 dílů), Adventure Comics (507 dílů), The Flash (123 dílů), Strange Tales (110 dílů), Journey into Mystery (83 dílů), Green Lantern (76 dílů) a mnoho dalších.

Následuje bronzová éra od roku 1970 do roku 1986, která převzala mnoho z éry předchozí jako jsou superhrdinové, ale v tomto období byla se znovu objevují temnější zápletky a příběhy se více týkají sociálních problémů společnosti například rasismu, zhoršení životního prostředí nebo alkoholismu. Mnoho významných autorů ze zlaté doby odcházejí v bronzové éře do důchodu a jsou nahrazení novou mladší generací, která ale přebírá slavné superhrdiny a vymýšlí pro ně nové příběhy. Populární se stávají ženské verze mužských hrdinů. V 80. letech začaly být populární filmy, které braly v komiksech inspiraci. Superhrdinové dostaly ve filmu lidskou podobu a diváci se s nimi mohli lépe ztotožnit. Mnoho začínajících herců a hereček začali svou kariéru právě díky filmovému ztvárnění komiksových postav.

Poslední érou, která trvá dodnes je éra moderního komiksu. Spousta postav superhrdinů bylo v tomto období přepracováno a vylepšeno. Vzestup zažívají antihrdinové, kteří s hrdinou bojují. Příkladem může být Wolverine, Punisher nebo Daredevil.

OBRÁZEK Č. 11, „THE AMAZING SPIDER-MAN“

1.5.1 Richard F. Outcault

Pocházel z Ohia, kde vystudoval McMickenovu Univerzitu designu ve městě Cincinnati. Po studiích se věnoval komerční malbě. Byl průkopníkem komiksu v Americe. Jeho první komiks pro noviny New York World vyšel 16. září 1894 a jmenoval se „*Uncle Eben's Ignorance of the City*”. Jeho nejznámější komiksový strip Žluté dítě se prvně objevilo v jiném jeho komiksu, ze kterého potom vznikl samostatný komiks v nedělních novinových přílohách. „*The Yellow Kid*” byl holohlavý kluk z chudé rodiny v dlouhých žlutých šatech se jménem Mickey Dugan. Prvně se Žluté dítě samostatně objevilo 16. února 1896 v Hearst New York American a přibližně o rok později již byly příběhy vydávány jako samostatná příloha Sunday Journal. Avšak jeho popularita se roku 1898 vytratila a Outcault musel přijít s něčím novým. Tím se stal Buster Brown, který byl oblečen do populárního oděvu doby mladých chlapců a byl vlastně opakem Mickeyho Dugana. Další postavou byla Mary Jane, která byla inspirována Outcaultovou dcerou a pes Tige, kterým byl americký pitbull-teriér, první mluvící pes, který se kdy objevil v komiksu. Po odchodu z novin se věnoval pouze malbě po zbytek svého života.

Díky němu se zrodil nový trend příloh s kreslenými příběhy, který mnohá vydavatelství až do 30. let 20. století pravidelně vydávala.

1.5.2 Walt Disney

Jeden z nejznámějších filmových producentů na světě se narodil v Chicagu. Byl také režisérem, animátorem, scénáristou a animátorem. Dnes jeho společnost produkuje mnoho úspěšných filmů a je známá po celém světě. Disneyho nelze opomenout, protože je zejména inovátorem animovaného filmu, kterému komiks předcházela. Již na střední škole se stal karikaturistou školních novin, vliv na něj měla světová válka. Byl dokonce vyslán do Francie, kde řídil do konce 1. světové války sanitku. Po návratu domů začíná startovat jeho umělecká kariéra.

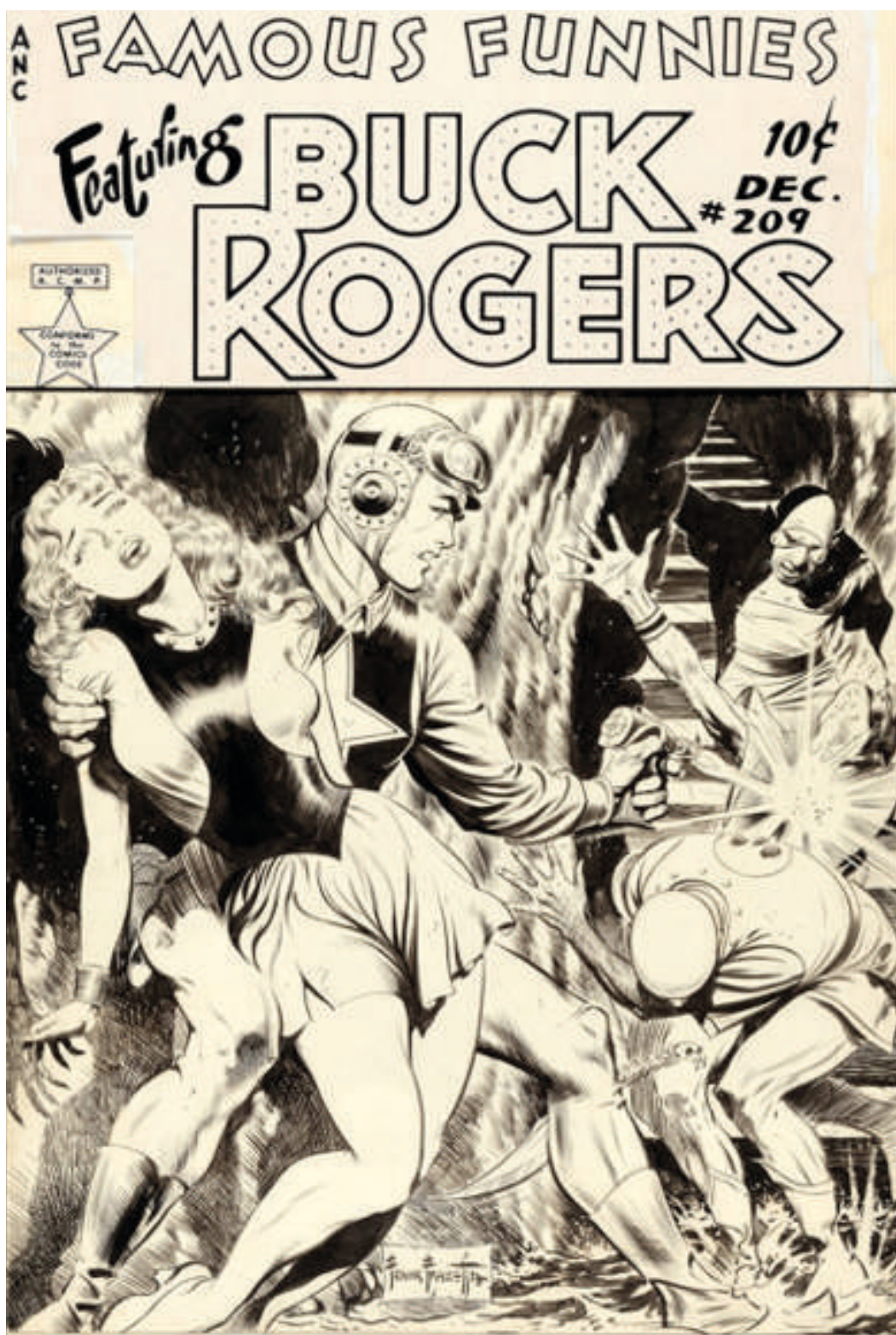
OBRÁZEK Č. 12, „MICKEY MOUSE“, WALT DISNEY

Kreslil politické karikatury, komiksy, reklamy pro noviny a magazíny. Reklamy kreslil pomocí výstřížkové animace, díky čemuž se o animaci začínal více zajímat a rozhodl se jí více věnovat. Založil si vlastní společnost a ta začala vytvářet první kreslené filmy. První úspěšný animovaný seriál byla Alice Comedies, která je dnes známá jako Alenka v říši divů.

Díky ní se společnosti Disney podařilo prorazit v Hollywoodu. Jeho nejznámější postava, kterou vymyslel společně s Ub Iwerksem je Mickey Mouse. Ub mu údajně dal vzhled, ale Walt duši. První snímek Plane Crazy byl bez zvuku, ale všechny další již zvuk měly. Zajímavostí může být, že Mickeyho až do roku 1946 daboval sám Walt Disney. Ze studia vyšlo spousta animovaných sérií, ale Waltovi to nestačilo a rozhodl se vytvořit první animovaný celovečerní film. Spousta lidí mu jeho nápad rozmlouvala, ale on věřil, že je to správné rozhodnutí a tak vznikla první Sněhurka a sedm trpaslíků, za kterou obdržel spousta ocenění a možná nebýt Sněhurky, nikdy by se nestal tolik úspěšným.

1.5.3 Eastern Color Printing

Tiskařská společnost z New Yorku, která publikovala komiksové časopisy od 30. let 20. století. První moderní časopis vyšel roku 1933 a vyprávěl příběhy Mutta a Jeffa, Regular Fellas a Joe Palooka. Měl obrovský úspěch s nákladem kolem 25 000 výtisků. Spousta společností v něm chtěla mít svou reklamu a tak vznikl až sto stránkový časopis. Rozhodli se proto vydávat jednotlivé komiksy samostatně. Nejpopulárnější se staly příběhy Famous Funnies, která měla během dvaceti let 218 sérií a společnost vydala až 200 000 výtisků. Dalšími úspěšnými komiksy byly Heroic Comics s 97 sériemi mezi lety 1940-1955 nebo Jingle Jangle Comics s 42 sériemi v letech 1942-1949 a mnoho dalších. Nakladatelství bylo úspěšné přes celé 20. století a oficiálně skončilo až roku 2002.

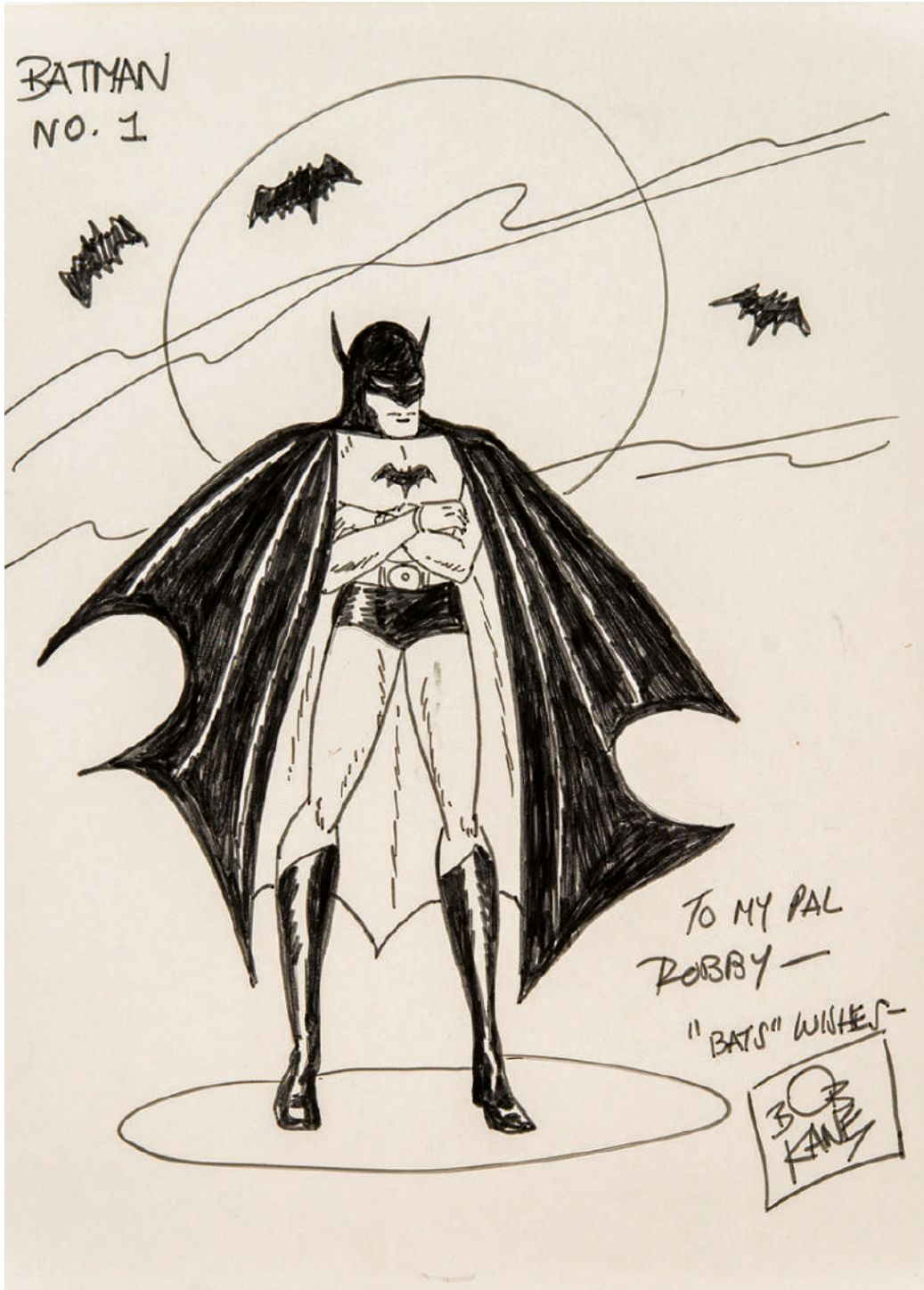
OBRÁZEK Č. 13, OBÁLKA KOMIKSOVÉ PUBLIKACE „FAMOUS FUNNIES“

1.5.4 Jerome Siegel a Superman

Jerome Siegel je autorem původního Supermana, kterého představil v kresleném příběhu poprvé roku 1933. Siegel je znám také pod pseudonymem Joe Carter. Pocházel z židovské rodiny, která emigrovala do Ameriky z Evropy. Byl nejmladší z šesti sourozenců. Jelikož si nemohl dovolit školu, začal pracovat v nakladatelství. Na prvních příbězích o Supermanovi spolupracoval s Joe Shuster, se kterým se seznámil již na střední škole. Superman byl tehdy považován za zločince a vůbec nic nenasvědčovalo, že by se z něj měl stát jeden z nejznámějších hrdinů. Později ze Supermana společně s výtvarníkem Joe Schusterem udělali hrdinu, což se zaručeně vyplatilo. Práva na komiks o Supermanovi od nich odkoupila společnost DC Comics za pouhých 130 dolarů. Udělali ze Supermana postavu se super schopnostmi schovávajícího se za identitu novináře Clarka Kenta. První díl byl vydán v 200 000 výtiscích a prodával se za pouhých 10 centů. Od sedmého dílu se už komiks tiskl v půlmilionovém nákladu. Jeho obrovská úspěšnost byla pravděpodobně díky tehdejší hospodářské krizi, protože lidé byli vděčni za jinou realitu než tu, ve které žili. Velmi rychle se komiks rozšířil po celých Spojených státech. Superman uměl tehdy pouze dobře skákat nikoliv létat a chytal zločince a podvodníky. Dokonce v jedné sérii chytil Stalina s Hitlerem a tím se pokusil o ukončení druhé světové války. Siegel a Shuster později velmi litovali, že Supermana prodali, avšak společnost DC Comics je uváděla jako originální autory a dávala jim provize z komiksů. Přesto s nimi měli nějaké konflikty kvůli právům na mladší verzi Supermana pod názvem Superboy, kterou od nich předtím neodkoupili. Siegelovi se již nikdy nepodařilo dostat práva zpět, ale byl vyplacen. Také se mu již nikdy více nepodařilo vymyslet jinou úspěšnou postavu, jakou je Superman.

1.5.5 Bob Kane a Batman

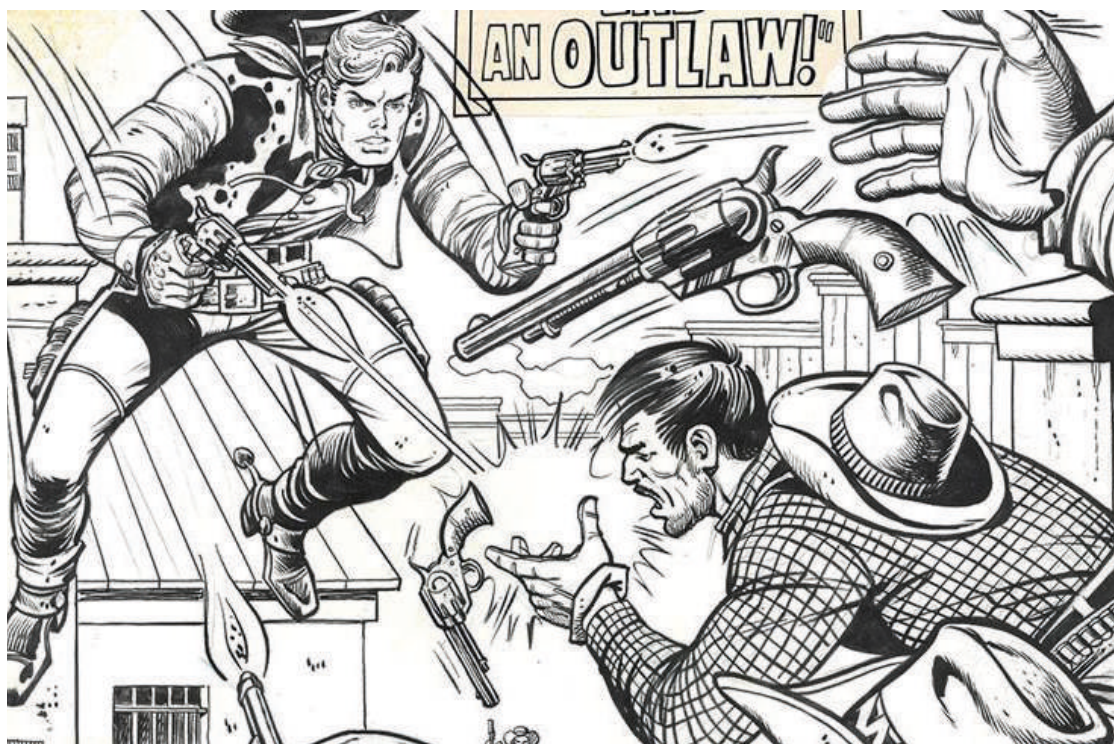
Pocházel z New Yorku, kde vystudoval umění na Cooper Union. Mnoho kreslířů a scénáristů se snažili přijít s novou postavou konkurující Supermanovi a tím zbohatnout. Povedlo se to Bobu Kaneovi, který se nechal inspirovat renesančními kresbami létajících strojů od Leonarda da Vinciho. Představoval si létající stroj s obrovskými netopýřími křídly. Batman neměl mít žádné superschopnosti. Na scénáři k příběhům spolupracoval s Billem Fingerem, který napsal naprostou většinu nejlepších příběhů. Umístil Batmana do města všemožných zločinců s názvem Gotham City. Jeho pravé jméno je Bruce Wayne, kterému zabili rodiče, když byl ještě malý chlapec. Rozhodl se vypátrat vraha rodičů a pomstít se. Naučil se spoustu dovedností a různých bojových stylů, které zkombinoval do vlastního unikátního. Dělá to z něj tedy jednoho z nejlepších bojovníků komiksu. Batman patří stejně jako Superman pod společnost DC Comics a stali se nejoblíbenějšími a nejznámějšími postavami své doby. Přestože se mohou navzájem podobat, ve skutečnosti jsou naprosto odlišní. Batman nemá žádné schopnosti, které by nemohl mít i někdo jiný. Avšak je velmi inteligentní, umí velmi dobře plánovat a naučil se strategii a proto se může v boji vyrovnat Supermanovi. Další známou postavou, kterou Bob Kane společně s Billem Fingerem vymysleli jsou Joker nebo Catwoman.

OBRÁZEK Č. 14, „BATMANA”, BOB KANE

1.5.6 Jack Kirby, Joe Simon a Stan Lee

Jack Kirby nejprve spolupracoval s kreslířem a editorem Joe Simonem. Pracovali nejprve pro Timely Comics, později přejmenovanou na společnost Marvel. Vytvořili spolu Kapitána Ameriku kolem roku 1940. První výtisky byly ihned vyprodány a tak se rozhodly vytisknout milion kopií druhého dílu, které byly také rychle pryč. Oba ale měli pocit, že nejsou dostatečně finančně ohodnoceni a tak odešli na čas do DC Comics. Po druhé světové válce byli na volné noze a vytvořili spolu Young Romance a Young Love Comics. Založili spolu dokonce vlastní nakladatelství, které ale nemělo tak velký úspěch. Partnerství bylo mezi nimi napjaté a Simon se nakonec rozhodl pro kariéru v reklamě. Jack Kirby zůstal u komiksu a přestože tyto dva ukončili spolupráci, zůstali přáteli.

OBRÁZEK Č. 15, „THE WORLD OF STAN LEE“

Je důležité uvést i Stana Lee, protože po mnoho let společně s Jackem Kirbym pracovali ve společnosti Marvel až do konce roku 1970, kdy se Jack rozhodl odejít ke konkurenci DC Comics. Společně vytvořili ty nejnámější postavy, které mají svou slávu dodnes jako je například Thor, Hulk, X-Men, Iron Men, Black Panther a mnoho dalších. Oba dva zachránily Marvel v dobách úpadku díky komiksu o Fantastické čtyřce.

OBRÁZEK Č. 16, „BLACK PANTHER”, MARVEL COMICS GROUP

1.6 Komiks dnes

Ještě před deseti lety byla česká města plná špatných reklam. Díky vzrůstající poptávce po komiksu a kvalitních ilustracích si dovoluji tvrdit, že se tato situace značně zlepšila. Dříve v Čechách nebylo žádné ilustrátorské studio, které by ilustrátorské služby poskytovalo, v nabídce byla pouze studia grafická. Této situace využil Vladimír Strejček, když založil ilustrátorské studio DRAWetc. a vyplnil tak díru na trhu. Vladimír, který je dnes často označován za “tátu české ilustrace”, se zařadil do pozice leadera české komerční ilustrace, když ve svém studiu začal klientům poskytovat „visual full service” (úplný vizuální servis). I když zpočátku byl na všechno sám, dnes zaměstnává a propojuje obrovské množství ilustrátorů a komiksových tvůrců a jeho studio již funguje i bez jeho přítomnosti. Důvod proč zmiňuji právě „drawce”, jak se sami přezdívací, je ten, že každý rok pořádají ilustrátorskou soutěž RAW¹⁹, kde je jednou z disciplín právě komiks. Po několika výběrových kolech se ve finále utkává deset kreslířů, kteří „měří své síly” za přítomnosti veřejnosti. Tímto nejenže velmi posilují ilustrátorskou komunitu, ale také toto umění přibližují společnosti. Studio DRAWetc. mimo jiné přetvořilo v komiks českou klasiku, a to Kytici od Karla Jaromíra Erbena. Na Komiksovou kytici se podíleli současní komiksoví autoři a ilustrátoři jako jsou například Karel Cettl, Vojtěch Velický, Longiy, Tomáš Motal, Kateřina Bažantová, Delarock, Jan Gruml nebo právě zmiňovaný Vladimír Strejček.

Pokud mám zmínit další současné autory, za jednoho z nejznámějších autorů můžeme považovat Tomáše Kučerovského, jehož nejznámějšími komiksy jsou Brněnské rozjezdy a Pomsta Vaňkovi. Tomáš Kučerovský společně s Tomášem Prokúpkem, se kterým se seznámil při studiích, založil v roce 2000 časopis „Aargh!” a díky nim se tak komiks začal v 21. století u nás zase rozvíjet trochu jinak, než tomu bylo doposud. Mohli v něm vydávat nejen své vlastní komiksy, ale prostor poskytovali i dalším autorům, kteří by si jinak kreslili doma „do šuplíku”.

¹⁹ RAW = Raw Art Wrestling

Další významnou postavou současné komiksové scény je Ondřej Elbel, který společně s dalšími výtvarníky vytvořil komiksovou knihu Objekt Julek. Příběh je o českém disidentovi a katolickému aktivistovi, který byl tělesně postižený.

Dnes se již komiks svou úrovní vyrovnává knihám. Podoba kreslených seriálů dávno nepatří jen dětem nebo fanouškům sci-fi příhod. Komiks se nyní stává i prostředkem jak odkomunikovat myšlenku co nejatraktivněji a nejrychleji. Reklamní agentury, firmy různých odvětví, ale i neziskové organizace pro své kampaně poptávají komiks. Komiks je dnes také v roli média, které se snaží přilákat i mladší generaci, protože tzv. mileniálové mají jiný pohled na věc, než třeba jejich rodiče. Běžně tak vidáme krátké komiksy i na sociálních sítích, které mají za cíl diváka buď pobavit nebo upozornit na nějakou současnou kauzu či problém. Důležité funkce komiksu, jaké jsou mu dnes ukládány, rozhodně nemůžeme popřít.

1.7 Současné formy

Jak rozdělovat komiks podle jeho formy zpracování zůstává otázkou. Máme ho rozdělovat podle počtu panelů na jednom archu nebo snad podle kvality kresby a její úrovně? Asi těžko posuzovat podle těchto aspektů, které mohou záviset na názoru každého jednotlivce. Jisté ale je, že komiks můžeme rozdělit do kategorií podle způsobu publikace a jeho rozsahu.

Stripový komiks

Za tzv. stripy označujeme krátké příběhy, které svou existenci datují od konce 19. století. Základní „jednotkou“ je „strip“, z anglického slova „stripe“ (proužek) a většinou se skládá ze tří až šesti okének. Díky své vlastnosti předat myšlenku (často humorného rázu) ve velmi krátkém rozsahu i za nepřítomnosti textu, byl a stále je oblíbeným způsobem, jak skvěle a rychle vystihnout dané situace. Stripové komiksy byly a stále jsou publikovány hlavně v časopisech a magazínech.

OBRÁZEK Č. 17, WALT KELLY „POGO COMIC STRIP“

Komiksové album

Rozsáhlejší příběhy často svazované pomocí sešitové vazby a po většinu času zpracovávají na formát A4, nazýváme komiksovými alby nebo také slangově „sešitovkami“.

Grafická novela

Grafická novela je jinými slovy komiksová kniha. Takováto komiksová je rozsáhlou publikací a může být již od začátku koncipována jako jeden objemný příběh, nebo se skládá z několika komiksových alb, které jsou poté komponovány dohromady.

Komiksový časopis

Komiksový časopis nejčastěji nazýván jako komiksový fanzin je časopis, na kterém se podílí více autorů dohromady.

Webový komiks

Webový komiks se zcela liší od všech kategorií v tom, že zůstává v interaktivní formě a čtenářům je dostupný pouze na internetu, nikoliv v tištěné podobě. Komiks na webu může nést formy stripu nebo grafické novely. Tato nejmladší forma komiksu se díky svému mediálnímu nosiči velmi snadno a rychle rozšířila. Digitální prostředí vnáší do této formy svobodu co se formátů týče, pokud bychom zabíhali do detailů, můžeme se setkat s tzv. „nekonečným plátnem“, „motion comicsem“ nebo hypertextovým příběhem.

2 Praktická část

Praktická část bakalářské práce si za svůj cíl ctížádostivě klade vytvořit kreslený příběh s originálním autorským scénářem. Následující kapitoly popisují tvůrčí proces, postupy a metodiku jeho vzniku. Praktická část se tedy věnuje dokumentaci, která obsahuje popis práce, časovou náročnost a postup, užití výtvarné prostředky, grafické zpracování a tisk spolu s dokončováním práce.

Součástí jsou také ukázky z komiksové knihy a originální znění scénáře spolu s komentářem pro lepší pochopení celého kontextu.

2.1 Tvůrčí proces

„Undergroundový“ komiks je kreslený ručně a nese název „*Mi narostly rohy*“. Jedná se o analogovou kresbu, jelikož při práci nebyla použita žádná grafická pomůcka. Komiks byl vytvořen pouze pomocí fixy, tužky a papíru. Při tvorbě komiksu byla kreslena postupně vždy jedna strana archu od bílého prázdného papíru až po vykreslený detail. Nejednalo se tedy o předkreslení napříč celého příběhu, avšak stránku po stránce a vždy nejprve v tužce. Díky tomuto postupu je také možné v průběhu příběhu sledovat vývoj rukopisu. Detailnější postup si dovoluji popsat níže.

Nejprve bylo třeba správně uchopit scénář. Pečlivě si text přečíst a přemýšlet, jak celý komiks vizuálně pojmout. Díky předem definovanému prostředí ve scénáři, který zřídka vytvářel určité mantinely, bylo nutné provést rešerši. Tato rešerše se nesla v duchu zkoumání fotografií z dob komunismu. Zjištění faktu, jak byla tehdejší veřejná bezpečnost oděna, bylo nutností. Tuto počáteční etapu hledání inspirace a vytváření si obrazů v myšlenkách považuji za nejdůležitější z celého kreativního procesu. A ačkoliv se odehrává především jen „v hlavě“ a nápady se často mění, utváří základy, na kterých je již možné začít cokoli stavět.

Alfou a omegou tvůrčího procesu bylo postupovat krok za krokem. Bylo důležité si scénář rozplánovat na jednotlivé úseky a pracovat vždy jen s jednou situací. Ideální rozsah takové situace se vždy rovnal jednomu kreslenému archu.

Při tomto procesu jsem si představovala atmosféru příběhu a snažila se vžít do děje. Veškeré vypjaté situace či naopak klidné momenty byly záměrně nadsazeny. V dramatických okamžicích jsem často rozdělovala akci a reakci do dvou stran. Hlavní postava promlouvající k osobě druhé (akce) je například umístěna v posledním panelu stránky. Odpověď osoby druhé (reakce) se čtenář dozvídá až po otočení listu. Netajím se faktem, že kinematografie je mi pro podobné postupy velkou inspirací.

Jakmile jsem si situaci vizuálně rozmyslela, bylo potřeba ji nakreslit. Následovala tedy kresba v tužce. Nutno podotknout, že jí nepředcházelo skicování. Pomocí jemných linek tužkou byla vždy předkreslena jedna strana. Tato část často přinášela velká úskalí, co se anatomie týče, jelikož nebyl k dispozici žádný živý model, který by tento proces značně usnadnil. Jakmile bylo vše překresleno v tužce, na řadu přicházely fixy. Snad mi bude prominuta nadsazenost, když povím, že od tohoto momentu už ruku vedla jen láska k řemeslu.

Aby si komiks ponechal undergroundový charakter, kresba není plně kolorovaná. Jediná užitá barva je žlutá, kterou jsou vybarveny vlajky. Tyto vlajky v komiksu „*Mi narostly rohy*“ fungují jako doprovodný prvek nesoucí skrytou symboliku, který čtenáře provází celým příběhem.

Rozsah komiksu činí celkem čtyřicetčtyři stran včetně přední a zadní strany. Průměrný časový úsek pro vytvoření jednoho archu formátu A4 činil pět hodin. Ideální zvládnutí práce spočívalo v nakreslení minimálně jedné komiksové strany za den, přičemž další předkreslit na den následující.

2.2 Užití výtvarné prostředky

Ke kresbě komiksu byla použita tužka o tvrdosti 4B a fixy značky Pigma Micron s různou velikostí hrotů. Z důvodu co nejpřesnějšího kreslení linií byly použity hroty o velikosti 0.25 mm, 0.35 mm, 0.45 mm a 0,5 mm. Zcela zásadní roli při kreslení komiksu sehrál japonský plnicí štětec, díky kterému bylo možné docílit velmi čistých dynamických tvarů o různých šířkách za prostřednictvím jen jednoho tahu.

2.3 Grafické zpracování

Vnitřní a vnější strana okrajů komiksu je o velikosti 10 mm, stejně tak i v horní části. Ve spodní části jsou pak uvolněny dva centimetry, které slouží jako prostor pro doplňkové texty či přesah kresby za účelem zvýšení dynamiky. Originální kresby byly pomocí skenu zdigitalizovány do formátu .tiff o rozlišení 600 DPI. Úprava kontrastu pomocí světla a stínů byl proveden přes funkci křivky v programu *Adobe Photoshop CC 2019*. Celá příprava knihy pro tisk probíhala v programu *Adobe InDesign CC 2019*, kde byl celý soubor kompletován. Se spadávkou 3 mm a převodem obrazů do režimu CMYK, byl soubor připraven k prvnímu nátisku.

2.4 Tisk a dokončování práce

Po konzultaci s tiskařem byl vybrán papír s gramáží g/m² nesoucí název „natural“. Nátisků bylo provedeno celkem 10, na nichž se střídala intenzita kontrastu a jasu a které se později zkoumaly za účelem výběru nejlepší varianty.

Následovalo hledání tiskové techniky pro obálku komiksu, aby publikace působila atraktivně. V potaz přicházela laminace pro přední a zadní stranu. Nicméně po dalších konzultacích jsme společně s tiskařem uznali za vhodné komiksu ponechat jeho surový charakter a použít stejný papír jako uvnitř knihy jen s větší gramáží. Výstupem praktické části bakalářské práce je vytištěný komiks ve formátu 210 x 297 mm, kompletovaný sešitovou vazbou.

2.5 Komentář ke scénáři

Scénář ke komiksu byl inspirován vůdčí osobností českého undergroundu Ivana Martina Jirouse, básníka, publicisty a výtvarného kritika.

Magor, svéhlavá bytost s obrovským intelektem a vervou bojovat za své názory, za které byl v době totalitního režimu několikrát vězněn. Právem se mu přezdívá duchovní otec českého undergroundu. Vyrstl v Humpolci, odkud se po maturitě na místním gymnáziu vydal do Prahy, kde zasvětil několik let studiu kunsthistorie. Tam začalo jeho publicistické působení a prohlubování k srdci českého kulturního dění, které se vymezovalo vůči tehdejšímu komunistickému režimu a hlásalo tvůrčí svobodu. Stal se tak nejen manažerem hudebně performativního uskupení The Plastic People, ale také hlasem celé undergroundové kultury.

Příběh komiksu surreálně variuje momenty z Magorova života a tvorby. Byl napsán s generačním odstupem, proto si nebere za účel dokumentovat dobu nebo se stát Jirousovou biografií. Obrazy jsou inspirovány reálnými událostmi, výňatky z rozhovorů a vyprávění pamětníků, ale jsou vždy posunuty v principu surreálního přístupu k textu, na kterém je postaven celý příběh. Text se tak nestává zrcadlem, ale obrazem, který dává možnost velké kresebné svobody.

2.6 Scénář

1 HUMPOLEC

POSTAVY, PROSTŘEDÍ:

Ivan - Magor (vysoká postava, dlouhé vlasy, brýle, celý v černém, vysoké boty, dlouhý kabát)

Dušan - kluk z Prahy, později Magorův kamarád (oblečením se liší od ostatních v Humpolci, ale není tak výstřední jako Ivan - má žlutou vlajku)

Ivanův kámoš z Humpolce (oblečený obyčejně, např. „vaták“, vytahanej svetr) je důležité vizuálně oddělit tři roviny Humpolec x Praha x výstřední osobnost v Humpolci i Praze

Prostředí - Humpolecké náměstí, maloměstská hospoda

DĚJ:

Humpolecké náměstí. Dušan a Ivanův kamarád vchází do hospody „*HOSTINEC HUMPOLEC*”.

Sedí u piva a panáků zelených. Vejde Ivan. Ivanův kamarád: „*Nazdar Ivane!*”

Sedí všichni tři u stolu, Ivan mává na hospodského. „*Pivo a vodku.*”

Ivanův kamarád: „*Tohle je můj kamarád Dušan z Prahy.*” Dušan mu podává ruku.

Ivan sedí se založenýma rukama a opírá se loktama o stůl. „*Z Prahy. Já budu taky v Praze. Na kunsthistorii.*”

Detailnější pohled na Magora. „*Viš jakej je rozdíl mezi banánem a kolejem?*”

Detailnější pohled na Dušana. (zaujatý pohled, úšklebek se zájmem)

Pohled na Magora. „*Banán je chuti mdlé a koleje se v dálce sbíhají.*”

Pohled z dálky na stůl, Magor se směje a lomí rukama.

Pohled na Dušana, usmívá se: „*V Praze, kousek od fakulty, v Křižovnické ulici je hospoda, kde se scházíme. Tam nás najdeš.*”

2 KŘÍŽOVNÍCI (Praha)

POSTAVY, PROSTŘEDÍ:

Dušan

Eugen Brikcius

Karel Nešpor

Jan Steklík

Jan SágI

Zorka Ságlová (Ivanova sestra)

Prostředí: Hospoda u Křižovníků, na zdech jsou plakáty, cedule, a jeden plakát výrazný: Křižovnická škola čistého humoru bez vtípu

DĚJ:

Plná hospoda. Křižovníci sedí u jednoho velkého stolu. Přihlíží se Ivan.

Detail na Ivana - vyšinutý nadšený výraz. „*Kamarádi! Poběžte! Já jsem je viděl včera a dnes hrajou zase na Smíchově! To jste ještě neslyšeli! Neviděli!*”

„*No, tak jo. Aha. No jo, zas. No jo, že seš to ty. Super.*” (kamarádi ho mají rádi, rádi ho poslouchají, ale štve je, že je intenzivní)

Pakuje se zase ven, ostatní se zvedají - berou si žluté vlajky.

Ženou se po ulici, Magor ve předu, všichni různě poskakují - vanou vlajky.

(pohled z boku, dynamická skupina, shluk)

(pohled zepředu) Magor si prozpěvuje: „*Na Smíchově je háven, tam bude moje nebe!*”
flašku v ruce.

Řítí se do podniku - nad dveřmi napsáno HEAVEN.

3 NORMALIZACE

POSTAVY, PROSTŘEDÍ:

Prostředí: bar - v té době vypadající spíš jako kulturák, všude plno lidí, mačkají se, (Magor je vyšší než všichni ostatní - použila bych to vždy jako vizuální zkratku)

Kapela: všichni mají pomalované obličejy ala indiáni

DĚJ:

Na baru jim barman rozlévá panáky. Magor: „*To je míra ty hajzle zlodějská?!*”

Barman mu chrstne vodku do obličejů.

Magor: „*Ty píčo!*” Snaží se ho zmlátit přes bar, ale nic nevidí.

Lehne si na zem, uklidňuje ho nějaká holka, utírá mu oči. „*Uklidni se Ivane!*”

Podívá se na ni. (detail)

Sexuální scéna na záchodech.

Děj volně do cca tří obrázků:

Koncert, zpěvák: „*My jsme The Primitives group!!*” Na podiu jen tak stojí holka pokrytá v peří.

Všichni tančí, vráží do sebe, kapela poskakuje na pódiu - chaos. Magor točí sakem nebo vlajkou.

Začínají se objevovat policajti. Nikoho nemlátí, jenom se postupně všichni lidé na koncertě kromě kapely a Ivanovy party promění v policajty. Odtáhnou kapelu.

K mikrofonu si jeden z nich (vypadá trochu jako Husák) stoupne a říká: „*Nech odpadne všetko, čo je kolísavé. Nech odpadne všetko, čo je oportunistické. Budeme kontrolovať každého, kto sa chce v živote zúčastniť.*”

Pohled na partu, zoufalé, ale odvážné výrazy. Magor: „*At' jsem střízlivej nebo se zlískám, Pán Bůh má na mne želízka.*”

Magor vezme holku v peří z podia na rameno.

Nese ji domů městem. Říká (nemusí to být bubliny, ale jenom možná text u každého obrázku): „*Jsou tři světy, svět krásný, svět nádherný a svět úchvatný.*”

Nese ji domů městem (z jiného pohledu), říká: „*Svět krásný to je země, svět nádherný to je umění.*”

Postelová scéna, říká: „*Svět úchvatný to jste vy, všechno je mi cizí, miluji jen vás jedinou.*” Sex.

Leží po sexu v posteli, kolem létají můry. Ona je chytá.

Dává mu je do pusy, on je jí.

Hladí ji, detail na kalhotky - zvedne je - chlupatý rozkrok a vajíčko. „*Co to je?*” „*Volavka.*”

4 DOMA

Stejně prostředí jako v předchozí scéně - v posteli.

Volavka vstane, Ováže Magorovi kotník a druhou stranu „*provazu*” přiváže k noze od stolu.

Vstane v trenýrkách a sedne si ke stolu - pohled zpoza stolu na Magora skrz stohy knih na stole - napije se vodky. Začne psát - zběsile. Létají papíry, cigarety.

Tato scéna psaní roztažená klidně přes celou stránku - a do toho prostříhy:

auto před domem a „*tajnej*” se zápisníkem jim civí do oken

„*tajnej*” poslouchá za dveřmi

Volavka si všimne stínů pod dveřmi

zacpe hadrem škvíru pod dveřmi

kouká kukátkem - „*tajnej*” schází ze schodů

běží zatáhnout závěsy

Magor: „*Nevidím!*”

„*Jsou všude! Furt! Jako pijavice!*” Volavka stojí u okna a škrábe se.

Vyšinutý výraz - má strach a je z toho vyčerpaná.

Přijde k ní, pohladí ji - chytne ji za krk. „*Odmítám se z nich posrat.*”

Roztáhne závěsy.

křup - vylíhne se volavka - vyleze jí z kalhotek a sedne mu na rameno.

Pohled na něj a na volavku - usmívá se na ni.

volavka odletí

přes let volavky se dostaneme do jiného prostředí

5 RUDÉ PRÁVO

Magor jde po mostě Legií, nese v rukách bochník chleba, volavka kolem něj poletuje nebo mu sedí na rameni. Všude kolem něj jsou „tajný” nebo komunisti.

znak: - „*tajný*” oblečený, aby si ho nikdo nevšiml, komunista mikinu s třešněmi - celopotiskové mikiny s třešněmi

Hospoda U Křižovníků. Magor přijde a sedne si ke svému stolu. (lídi se žlutýma vlajkama, u jednoho stolu sedí pár komunistů). Na stole jsou položené bochníky chleba.

Magor: „*Moje manželství s komunistama je už nesnesitelný, doprovázej mě i do hospody.*” směje se. Ostatní se taky trochu smějí, ale mají větší strach. Chlastají.

Eugen: „*To mě taky, zítra se stěhujeme, máme byt plnej štěnic.*”

Magor se napije, hodně a začne notovat Sokolskou píseň:

Sokola zavolej od slovanské Prahy,

on ti dopomůže, on ti dopomůže

zahnat naše vrahy.

Vyženeme rusy do pekel kam patří

a pak provolejme

sláva, nazdar Vlasti!!

Zpívají všichni a Magor burácí „*vyženeme rusy!*”. Ostatní zpívají taky a smějí se.

U vedlejšího stolu se postaví starší komunista. Všimnou si ho a přestanou zpívat.

On: „*Okamžitě s tím přestaňte. Tohle poslouchat nebudu!*”

Magor se směje: „*Tak vypadni ty zatuchlej komunisto.*”

Komunista zrudne, naštvete se a vykřikne: „*Měli byste se ideově posílit!!*”

Magor bez emocí vstane a jde k němu. Stojí naproti sobě, Magor se podívá na stůl, kde leží Rudé právo.

Vezme ho a začne ho jíst a zapíjet pivem.

Komunista prská. Stoupají si i ostatní, jsou překvapení a naštvaní. Ivanova parta se směje.

Magor vyleze na stůl a začne hulákat s půllitrem v ruce: „*A ted' bych si dal Humpoleckou píseň lidovou!*”

„*Ti z vás, kteří jsou vzdělání, to minimum, pochopí, že je to gregoriánský chorál!*”

Začne zpívat - kamarádi mu občas notují. On se předvádí na stole, máchá rukama.

*„Až přijdu domů všechno rozbiju,
až přijdu domů všechno rozbiju,
vokna vytrískám,
a starou zabiju,
a vokna vytrískám,
a starou zabiju,
a rum a putyka do srdce proniká,
a rum a putyka do srdce proniká, to já mám rád,
když jsem vožralej tak jsem pitomej,
když jsem pitomej mám hovno cit.”*

Během písni se začnou nahrnou do hospody komunisti, začnou ho pacifikovat, snaží se ho dostat ze stolu, mlátí ho a zatýkají, on se chechtá a zpívá. (tohle všechno se děje během toho, co zpívá. Když ho hází do auta (VB), zakončuje veršem - „*když jsem ožralej, tak jsem pitomej, když jsem pitomej mám hovno cit.*”)

6 VENKOV / VÝSLECH

STRÍDAJÍ SE DVA DĚJE A DVĚ PROSTŘEDÍ - prostřihy (venkov / výslech)

VENKOV:

nějaké stavení, na dvoře pergola, tam se chystá stage (nástroje, mikrofony), dvůr se zdobí různými klacky, prostěradly - malují, stříkají barvy - to dělají spíš holky, kluci se motají kolem muziky, postávají a debatují, kouří a popíjí (zdobení vypadá trochu hippie (kytky, peří), trochu rock`n`roll - underground na české vesnici)

POSTAVY:

Poznáváme Magorovy kamarády z hospody, Zorku. Plastici, vystihnout Mejlu Hlavsu - zpěváka

(všichni tam mají žluté vlajky)

Mejla stojí a popíjí, cigaretu v puse - dívá se na hodinky. „*Kurva kde je ten Magor, musíme začít se zkouškou.*”

Zorka mu podá zapalovač: „*V base.*” Říká to jako běžnou informaci.

Mejla se diví a pak kroutí našťvaně hlavou. „*Já ho zabiju, to si nemůže dát někdy pokoj? Dneska je důležitý den!*” Zorka je v klidu, ale je taky trochu našťvaná na Magora. „*No na mě neječ, vždyť on se brzy zjeví.*” Odchází pomoci holkám se zdobením.

Pohled z dálky, Mejla říká ostatním: „*Začnem bez Ivana.*”

Pohled z (ptačího pohledu nebo hodně z dálky) jak se na místo schází spousta lidí se žlutýma vlajkama.

Pohledy zblízka, pozdravy, lidi se ptají „*Kde je Magor?*” , „*Je tu někde Magor?*” „*Čáu, vy tu nemáte Ivana?*”

VÝSLECH:

prázdná místnost, jenom stůl, studená výslechová místnost

POSTAVY:

jeden policajt sedí za stolem, druhý ho mlátí (poznávací znak jako ostatní komunisti dříve)

Magor sedí v prázdné místnosti, za ním stojí policajt. Druhý policajt u stolu: „*Mluv!*”

Do toho mu první policajt chrstne vodu do obličeje. Pohled na politého Magora s pevným výrazem, který odmítá mluvit.

Magor sedí polítý na židli policajt ho mlátí.

Magor leží na zemi, policajt ho škrtní opaskem.

Policajt za stolem: „*Kdo zpíval s tebou?! Jména!*”

Mlácení. Útrpný pohled. Magor pevně: „*Vymlat' ze mě duši, ty hovado, ale žádný jméno ti neřeknu.*”

Dusí Magora sešitem. „*Tak nám zarecituj ty tvoje básničky!*”

Magor dostane záchvat smíchu. „*Kdybych se měl ty svoje kundoviny učit nazpaměť, tak bych neměl čas na život vůbec!*”

7 |KONCERT

PROSTŘEDÍ:

Stejně prostředí venkova, jen už je vše připraveno na koncert, všude je spousta lidí (žluté vlajky), tma, atmosféra před koncertem.

Magor stojí na pódiu úplně zmlácený. Za ním stojí dva policajti.

Mejla: „*Kde je Magor?! Doprdele, vždyť už má být na podiu!!*”

Magor do mikrofonu: „*Dobrý večer. Blíží se naši přátelé Plastic People!*”

„Mejlo, koukej!” jeden kluk z kapely ukazuje na podium, vidí Magora zezadu.

„Kde se tu vzal?” Mejla se směje.

Magor: „Blíží se proto, aby odehráli skladby *Magické noci*, *Kanárek*, *Apokalyptickéj pták a další*.”

Mejla: „*Tak jdem na to!*” Všichni z kapely se derou na podium, nadšení.

Magor: „A než začneme ještě bych prosil, aby se připravil Bondy. Egon Bondy zarecituje báseň.”

Magor: „*Kde je? Kde je ta bestie. Bondy! Soudruh Bondy. Kdo ho vidí? Kde je?*” (několik bublin nebo něco, ať to má nějaké odmlky)

Scéna z pohledu diváka, pod podiem, detailní kresba.

Magor: „*No tak já to řeknu za něj.*”

Úplně stejný pohled, ale všechno je černé vyniká jen Magor a policajti: „*Když je dnes člověku dvacet, chce se mu z hnusu zvracet.*”

8 VĚZENÍ / ABSTRAKT

rychlá scéna, na podiu v černotě policajti zavírají Magora do klece (vězení)

tma, tma

průhledy, detail, zničený Magor, je ve vězení

má na mě hever, bránil jsem se mu - never! (graffiti?)

několik černých stránek

9 MAGORE DOM / ABSTRAKT

začnou se objevovat žluté vlajky, více více, průvod - zničehonic žlutá šmouha, postupně prostor zežloutne

detailní kresba Magora žluté pozadí

„Magore pod dom” - žádní lidé

2.7 Ukázky z autorského komiksu

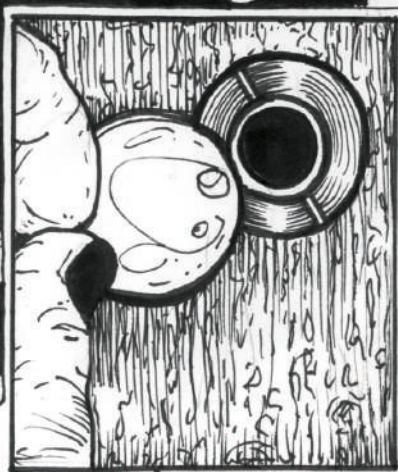
Následuje malý zlomek výňatků archů z vytvořeného komiksového příběhu nesoucí název *Mi narostly rohy*.

Ukázky na sebe dějově nenasazují. Jejich výběr je založen na ambici poukázat na prostředí, atmosféru a dobu, ve které se příběh odehrává. Přikládané komiksové kresby jsou oskenované originály v měřítku 1:1.

SURKKA

MOST LEGII

HOSPODA U KŘÍŽOVNÍKŮ

TROCHU HIPPIE, TROCHU ROCK N' ROLL...

NA.

JO, TO DAME
NA PLACHTU.

KDO SI
DA PIVO?

MIKROFON
JEDE.

DAM
SI.

TAKY.

ALE JE TO FURT UNDERGROUND NA
CESKY VESNICI

MEJLA

KO
NO
ER

KURVA
KDE JE TEN
MAGOR

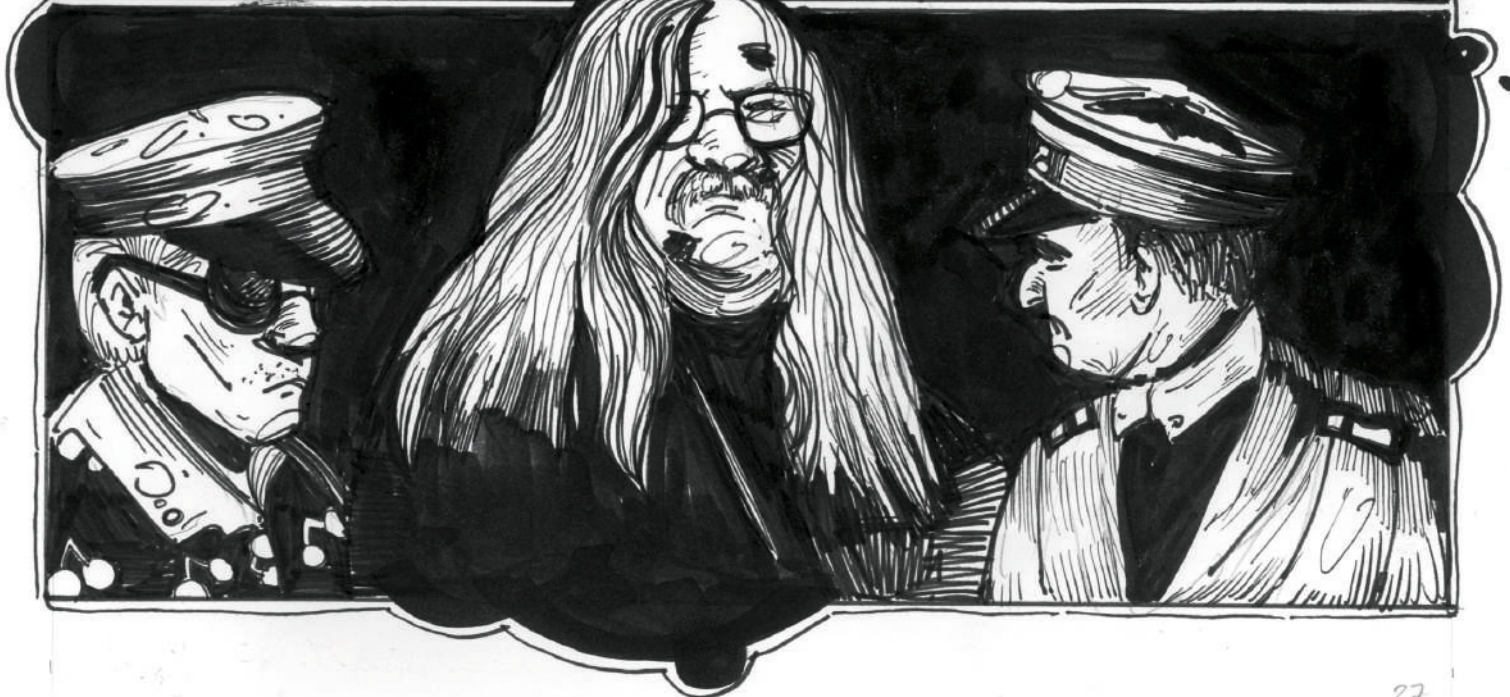
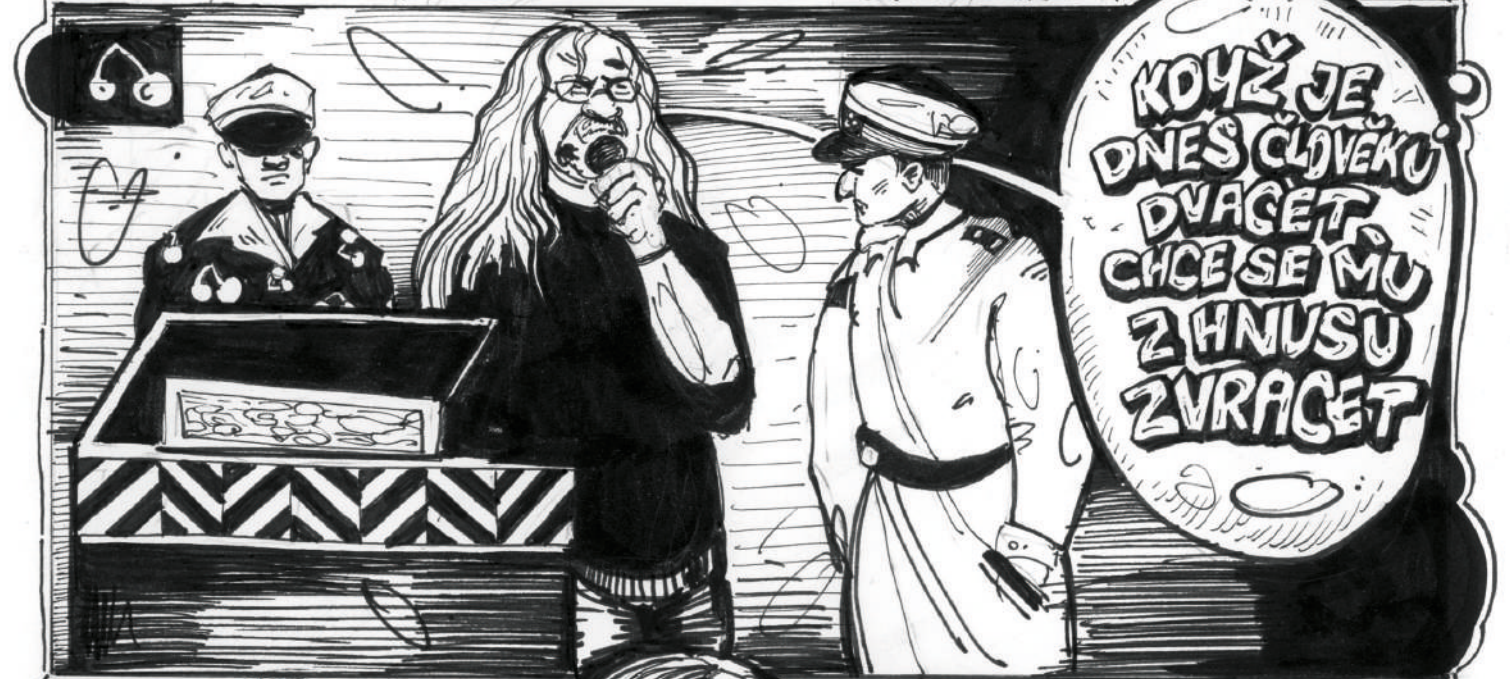
MUSINE
ZACIT SE
ZKOUSKOU..

BLÍŽI SE PROTO, ABY
ODEHRALI SKLADBY MAGICKE
NOCI, KANÁREK, APOKA-
LYPTICKEJ PÍŤAK
A DALŠÍ..

TAK JDE NA TO!

DEROU SE NA PÓDIUM

MAGORE
PODĎ DOM

Závěr

Z poznatků můžeme soudit, že komiksu, coby dříve podceňovanému médiu, se konečně dostává pozornosti a uznání, jaké si zaslouží. Ačkoliv se může zdát, že už se nemá kam vyvíjet a veškeré možné inovace byly „vymyšleny“, věřím, že současní nebo i budoucí autoři toto zdání poruší a svojí tvorbou tak předčí autory předešlé. Faktem zůstává, že vytváření něčeho tak specifického, není zdaleka lehké a vyžaduje velké množství času a trpělivosti.

Pevně doufám, že má vášně ke komiksu nikdy nepohasne a stále budu čerpat ze své vnitřní motivace, a v tvorbě se i nadále zlepšovat. Také doufám, že komiks o „Magorovi“ se dočká vydání a získá si své čteáře. Těmito ambicemi práci uzavírám.

Seznam použité literatury

MCCLOUD, Scott. *Jak rozumět komiksu*. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-419-9.

GROENSTEEN, Thierry. *Stavba komiksu*. Přeložil Barbora ANTONOVÁ. Brno: Host, 2005. Studium (Host). ISBN 80-7294-141-0.

EISNER, Will a Will EISNER. *Comics and sequential art: principles and practices from the legendary cartoonist*. New York: W.W. Norton, 2008. ISBN 9780393331264.

ČESÁLKOVÁ, Lucie, KOŘÍNEK, Pavel a Tomáš PROKŮPEK, ed. *Signály z neznáma: český komiks 1922-2012*. V Řevnicích: Arbor vitae, 2012. ISBN 978-80-7467-012-1.

PROKŮPEK, Tomáš, Pavel KOŘÍNEK, Martin FORET a Michal JAREŠ. *Dějiny československého komiksu 20. století*. Praha: Akropolis, 2014. ISBN 978-80-7470-061-3.

PROKŮPEK, Tomáš. *Generace nula: český komiks 2000-2010*. V Praze: Plus, 2010. ISBN 978-80-259-0020-8.

DIESING, Helena. *Český komiks 01. poloviny 20. století*. Praha: Verzone, 2011. ISBN 978-80-904546-8-2.

KOŘÍNEK, Pavel, Martin FORET a Michal JAREŠ. *V panelech a bublinách: kapitoly z teorie komiksu*. Praha: Akropolis, 2015. ISBN 978-80-7470-113-9.

PROKŮPEK, Tomáš a Martin FORET. *Před komiksem: formování domácího obrázkového seriálu ve 2. polovině XIX. století*. Praha: Akropolis, 2016. ISBN 978-80-7470-145-0.

MAZUR, Dan a Alexander DANNER. *Komiks: od roku 1968 do současnosti*. Přeložil Richard PODANÝ. Praha: Knižní klub, 2015. Universum (Knižní klub). ISBN 978-80-242-4856-1.

ŠVEHLA, Marek. *Magor a jeho doba: život Ivana M. Jirouse*. Praha: Torst, 2017. ISBN 978-80-7215-555-2.

ERBEN, Karel Jaromír, DELAROCK, Jorik JAKUBISKO a Kateřina ŠTURSOVÁ. *Komiksová Kytice*. Ilustroval Tomáš MOTAL, ilustroval Marco TURINI, ilustroval Vladimír STREJČEK, ilustroval Jan GRUML, ilustroval Marek RUBEC, ilustroval Petr HOLMAN, ilustroval Dominik MIKLUŠÁK, ilustroval LONGIY, ilustroval Vojtěch VELICKÝ, ilustroval Karel CETTL, ilustroval Kateřina "Ktaiwanita" BAŽANTOVÁ. Praha: Transmedialist, 2016. Český Grimm. ISBN 978-80-906578-0-9.

GRAVETT, Paul. *Graphic novels: everything you need to know*. New York: Collins Design, 2005. ISBN 0060824255.

MATEU-MESTRE, Marcos. *Framed ink: drawing and composition for visual storytellers*. Culver City, CA: Design Studio Press, 2010. ISBN 1933492953.

KUNZLE, David. *The early comic strip: narrative strips and picture stories in the European broadsheet from c.1450 to 1825*. Berkeley: University of California Press, 1973. ISBN 978-0520018655.

Seznam internetových zdrojů

LADA, Josef. [ONLINE]. © 2018 Josef Lada. [cit. 15.6.2019]. Dostupné z: <https://www.joseflada.cz/josef-lada/>

OsobnostiCZ. *Ondřej Sekora*. [ONLINE]. [cit. 10.6.2019]. Dostupné z: <https://www.spisovatele.cz/ondrej-sekora>

PROKŮPEK, Tomáš. *Dospívání komiksu*. Tamto, subjektivní kulturní revue, 2.8.2000 [ONLINE]. [cit. 15.6.2019]. Dostupné z: <http://www.tamto.cz/trendy-smyslne-i-nesmyslne/dospivani-komiksu/>

Komiks aneb kreslený seriál. [ONLINE]. [cit. 3.6.2019]. Dostupné z: <http://www.komix.kvalitne.cz/his.htm>

KUMERMANN, Daniel. *Comics - Úvod do problematiky (1) - Úvod*. [ONLINE]. Praha, 24.3.2005. [cit. 18.6.2019]. Dostupné z: <http://www.komiks.cz/clanek.php?id=946>

FENCL, Bohumil. *Comics - Kreslené seriály, jejich historie a současnost z hlediska obsahu a formy a jejich didaktické využití*. [ONLINE]. Praha, 20.5.2003. [cit. 18.6.2019]. Dostupné z: <http://www.komiks.cz/clanek.php?id=481>

BROTHERS, David. *The Art of Coloring: Making Comics with Dave Stewart*. 28.9.2010. [ONLINE]. [cit. 20.5.2019]. Dostupné z: <https://comicsalliance.com/dave-stewart-interview-coloring/>

VLADIMÍR 518. *Nový comics XYZ Speciál! Big Boss*. [ONLINE]. Praha, 14.10.2011. [cit. 15.6.2019]. Dostupné z: <https://www.biggboss.cz/news/1171>

SOUKUPOVÁ, Jana. Rozhovor s Tomášem Kučerovským: *Chvilí jsem si připadal jako pán Brna, líčí autor komiksu o nočních linkách*. Zprávy iDnes. [ONLINE]. Brno, 22.3.2019. [cit. 19.6.2019]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/brno/zpravy/tomas-kucerovsky-komiks-rozjezdy-brno.A190322_132503_brno-zpravy_krut

RŮŽIČKA, Lukáš. *Pátý kix není pro barvoslepé. Střetly se v něm barvy světelných měčů*. Komiksárium - Vše o komiksu. [ONLINE] 22.10.2013. [cit. 18.6.2019] Dostupné z: <https://www.komiksarium.cz/index.php/tag/vladimir-518/>

BRANDOVÁ, Zuzana. Rozhovor s Ondřejem Elbelem: *Estebáci si nevěděli rady, říká autor komiksu o disidentovi na vozíku*. Zprávy iDnes. [ONLINE]. Brno, 25.2.2018. [cit. 18.6.2019] Dostupné z: https://www.idnes.cz/brno/zpravy/ondrej-elbel-komiks-objekt-julek-disident-julius-varga-brno.A180219_384012_brno-zpravy_krut

GRAVETT, Paul. *Paul Gravett*. [ONLINE]. [cit. 10.6.2019]. Dostupné z: <http://www.paulgravett.com>

BEZR, Ondřej. *Komiks našťestí žádnou definici nemá, říká jeho znalec Paul Gravett*. Zprávy iDnes. [ONLINE]. Brno, 9.11.2013. [cit. 1.6.2019]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/literatura/paul-gravett-rozhovor-o-komiksu.A131107_160211_literatura_ob

ŠPAČKOVÁ, Michaela. *Museli jsme počkat, Saudek seděl*. Režisér Vorlíček o tom, kdo doopravdy zabil Jessii. [ONLINE]. Praha, 2017. [cit. 20.6.2019] Dostupné z: <https://www.krajskelisty.cz/praha/17957-museli-jsme-pockat-saudek-sedel-reziser-vorlicek-o-tajemstvi-filmu-kdo-chce-zabit-jessie.html>

HOKR, Boris. *Skvostná Saudkova Muriel je Pánem prstenů českého komiksu*. [ONLINE]. Praha, 2014. [cit. 15.6.2019]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/krasa-muriel-od-nadcasoveho-krale-ceskeho-komiksu-okouzli/r~183d008e843011e3940b002590604f2e/>

HORÁLKOVÁ, Elena. HOLOUBEK, Jiří. *Mám rád outsidersy, říká autor komiksu o Zátopkovi Jaromír 99*. Český rozhlas. Praha, 2016. [ONLINE]. Praha, 2014. [cit. 15.6.2019]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/mam-rad-outsider-y-rika-autor-komiksu-o-zatopkovi-jaromir-99-7491530>

Seznam obrázků

Obr. č. 1: MCCLOUD, Scott. *Jak rozumět komiksu*. S. 8. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-419-9.

Obr. č. 2: MCCLOUD, Scott. *Jak rozumět komiksu*. S. 10. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-419-9.

Obr. č. 3: HOGARTH, William. *A Harlot's Progress*. [online]. [cit. 12.6.2019]. Dostupné z: https://www.lambiek.net/artists/h/hogarth_william.htm

Obr. č. 4: GILLRAY, James. *John Bull taking a Luncheon*. [online] Wordpress. 2014. [cit. 5.5.2019]. Dostupné z: <https://guliverlooks.wordpress.com/2014/03/31/the-work-of-james-gillray/>

Obr. č. 5: SAUDEK, Kája. *Arnal a diva dračí zuby*. [online]. Praha. [cit. 15.5.2019]. Dostupné z: <http://daildeli.cz/saudekosmdes3.html>

Obr. č. 6: SAUDEK, Kája. *Arnal a diva dračí zuby*. [online]. Praha. [cit. 5.5.2019]. Dostupné z: <https://comicsdb.cz/comics/2591/arnal-a-dva-draci-zuby>

Obr. č. 7: SAUDEK, Kája. *Technické noviny 1971 - 1977*. [online] Praha, 2018. [cit. 20.6.2019]. Dostupné z: <https://www.knihcentrum.cz/saudek-technicke-noviny-1971-1977>

Obr. č. 8: SEKORA, Ondřej. *Ferda Mravenec*. [online]. Lidové noviny. Praha, 1933. [cit. 21.6.2019]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/archiv/sekora-masakruje-mravence-a-rychle-sipy-zdokonaluji-odvoz-hliny-i-to-je-cesky-komiks.A120214_142541_kavarna_chu

Obr. č. 9: SEKORA, Ondřej. *Ferda Mravenec*. [online]. Archív Topzine, 2011. [cit. 21.6.2019]. Dostupné z: <https://www.topzine.cz/ondrej-sekora-a-ferda-mravenec-vite-co-maji-spolecneho>

Obr. č. 10: ŠVEJDÍK, Jaromír. *Zátopek... když nemůžeš, přidej!* Ukázka z komiksu. [online]. Lidovky.cz. Praha, 2016. [cit. 18.6.2019]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/kultura/kdyz-nemuzes-tak-pridej-vychazi-komiks-o-zatopkovi-knihu-doprovodi-vystava.A160331_095118_ln_kultura_hep

Obr. č. 11: ROMITTA, John. *The Amazing Spider-Man*. [online]. USA, 2017. [cit. 20.6.2019]. Dostupné z: <https://www.societyillustrators.org/exhibits/art-spider-man>

Obr. č. 12: DISNEY, Walt. Mickey Mouse. [online]. USA, 1930. [cit. 20.6.2019]. Dostupné z: <https://comics.ha.com/itm/animation-art/production-drawing/mickey-mouse-early-publicity-artwork-signed-by-walt-disney-walt-disney-c-early-1930s-/a/7196-95020.s>

Obr. č. 13: FRAZETTA, Frank. *Famous Funnies #209 Cover Original Art*. Eastern Color, 1953) [online]. Eastern Color. USA, 1953. [cit. 10.6.2019]. Dostupné z: <https://comics.ha.com/itm/original-comic-art/covers/frank-frazetta-famous-funnies-209-cover-original-art-eastern-color-1953-/a/7204-91021.s>

Obr. č. 14: KANE, Bob. *Detective Comics n.27, Batman*. [online]. USA, 2011. [cit. 2.6.2019] Dostupné z: <https://www.comicartfans.com/gallerypiece.asp?piece=809470>

Obr. č. 15: HECK, Don. LEE, Stan. *Excelsior: The World of Stan Lee*. [online]. USA, 2018. [cit. 10.6.2019] Dostupné z: <https://www.societyillustrators.org/exhibits/excelsior-world-stan-lee>

Obr. č. 16: DIAMOND, Lewis. *Jungle Action The Black Panther #12 recreation cover* - RICH BUCKLER. [online]. USA, 2018. [cit. 15.6.2019] Dostupné z: <https://www.comicartfans.com/gallerypiece.asp?piece=1451791>

Obr. č. 17: KELLY, Walt. *Pogo Comic Strip. #12 recreation cover*. [online]. USA, 2010. [cit. 15.6.2019] Dostupné z: <https://www.kshs.org/kansapedia/pogo-comic-strip/15641>

Příloha

Součástí bakalářské práce vytvořená obsáhlá autorská komiksová kniha formátu A4 (210 x 297 mm). Ke knize je zhotovena ochranná obálka a prezentační plakát formátu B1 (707 x 1000 mm).